

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ วารสาร นิตยสาร เว็บไซต์ และงานวิจัย ขอนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบ
- 1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ
- 1.3 การวิเคราะห์รูปแบบ
- 1.4 ลักษณะของรูปแบบ

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

- 2.1 ความหมายของการอ่าน
- 2.2 ความสำคัญของการอ่าน
- 2.3 ประโยชน์ของการอ่าน

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

- 3.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 3.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย

- 3.5 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิยรักการอ่าน

- 4.1 ความหมายของนิยรักการอ่าน
- 4.2 การสร้างนิยรักการอ่าน

5. บริบทอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย โดยสังเขป

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 วิจัยในประเทศ
- 6.2 วิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ

1.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบ

ทิตินา แคมมณี (2551) ได้สรุปนิยามความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

- 1) รูปแบบที่กำหนดขึ้นเป็นหลักการที่มีความเที่ยงตรง สามารถตรวจสอบได้
 - 2) รูปแบบเป็นรูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจเป็นในรูปของคำอธิบายเป็นแผนผังไดอะแกรม หรือแผนภาพเพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น
 - 3) เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัย ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ที่มีความเที่ยงตรง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนารูปแบบ
 - 4) เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเพื่อการเลียนแบบ
 - 5) เป็นแบบจำลองที่เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการหรือแนวคิด
 - 6) เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้ง่ายขึ้น
 - 7) เป็นสิ่งที่ออกแบบมาเพื่อแสดงถึงองค์ประกอบ และกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง
- ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง การออกแบบการพัฒนาแบบอย่างจากแนวคิด ทฤษฎีที่ศึกษา เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ในการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อการจัดการศึกษาให้ง่ายขึ้น และกระชับถูกต้อง สามารถตรวจสอบเปรียบเทียบปรากฏการณ์จริงช่วยให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ และผู้ดูแลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาให้การดำเนินการเป็นด้วยความชัดเจน รวมทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างความก้าวหน้าให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน

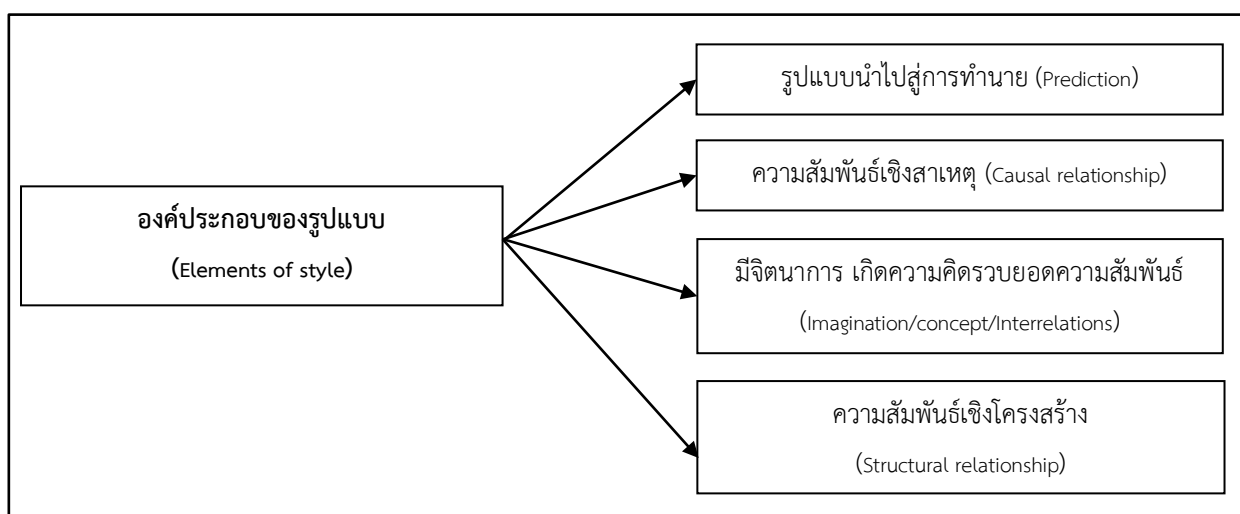
1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนารูปแบบ มีดังนี้

- 1.2.1 รูปแบบนำไปสู่การทำนาย (Prediction) สามารถพิสูจน์ นำไปสร้างเครื่องมือเพื่อพิสูจน์ โดยการทดสอบได้
- 1.2.2 โครงสร้างของรูปแบบจะต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal relationship) ที่สามารถใช้อธิบายปรากฏการณ์เรื่องนั้นได้

1.2.3 รูปแบบสามารถช่วยสร้างจินตนาการ (Imagination) ความคิดรวบยอด (Concept) และความสัมพันธ์ (Interrelations) รวมทั้งการขยายขอบเขตของการสืบเสาะความรู้

1.2.4 รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง (Associative relationship) ที่ช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (ทิตนา แคมมณี. 2551) ดังสามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการจำแนกองค์ประกอบของรูปแบบ

1.3 การวิเคราะห์รูปแบบ

ทิตนา แคมมณี (2551) ได้ให้แนวคิดการวิเคราะห์รูปแบบจะช่วยให้รูปแบบมีประสิทธิภาพ แบ่งเป็น 8 ขั้น ดังนี้

1.3.1 ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ปัญหา (Identify problem) คือการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่แท้จริงในการปฏิบัติว่าคืออะไร หาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มีอยู่แล้วมาจัดลำดับและกำหนดระดับความสำคัญของปัญหา

1.3.2 ขั้นที่ 2 วิเคราะห์จุดมุ่งหมาย (Objectives) จุดมุ่งหมายจะต้องชัดเจน สามารถวัดได้และสอดคล้องกับปัญหา

1.3.3 ขั้นที่ 3 ศึกษาข้อจำกัดต่างๆ (Constraints) เป็นการศึกษาและทำรายการข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากร (Resources) ที่มีอยู่

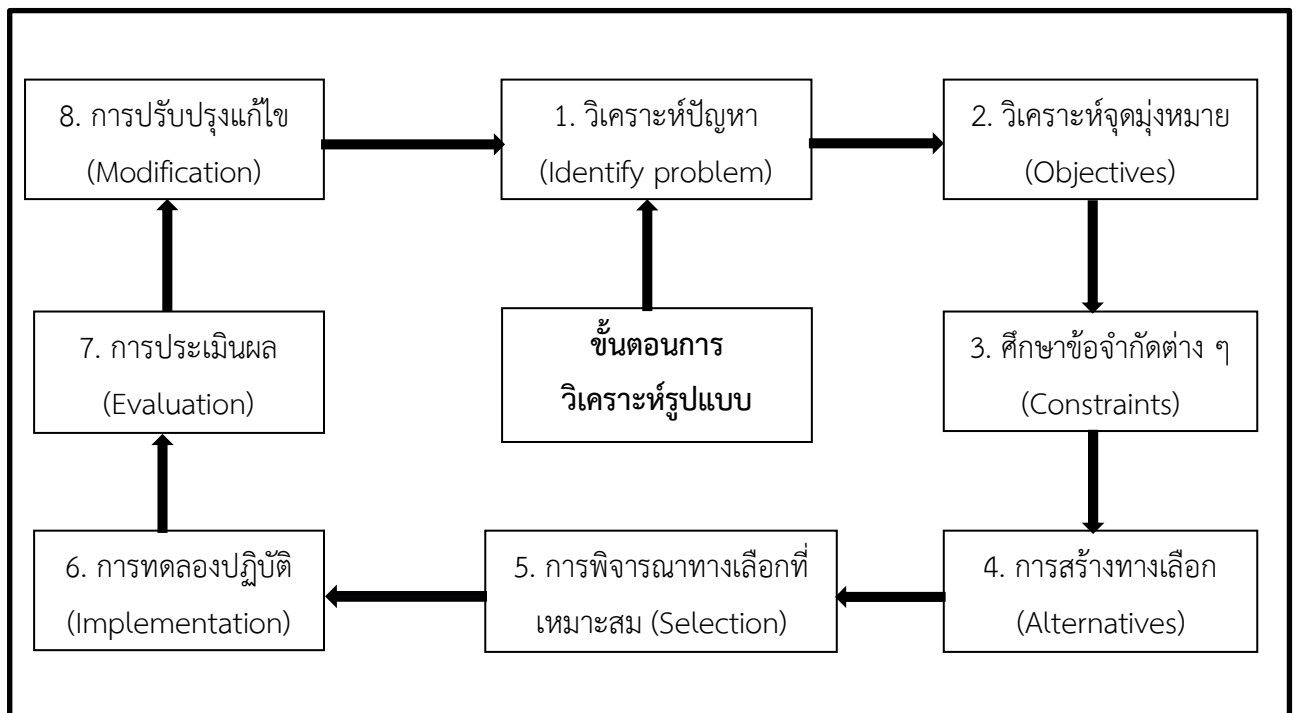
1.3.4 ขั้นที่ 4 การสร้างทางเลือก (Alternatives) คือ การสร้างทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหา

1.3.5 ขั้นที่ 5 การพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม (Selection) เป็นการประเมินหาทางเลือกที่จะส่งผลต่อจุดมุ่งหมายที่ต้องการมากที่สุด

1.3.6 ขั้นที่ 6 การทดลองปฏิบัติ (Implementation) เป็นการนำเอาทางเลือกที่ได้ไปทดลองเพื่อดูว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้หรือไม่

1.3.7 ขั้นที่ 7 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลการทดลองเพื่อพิจารณาว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

1.3.8 ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแก้ไข (Modification) คือ การนำข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินผลมาปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่พอใจแล้วจึงนำไปใช้กับการแก้ปัญหาในระบบ สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงสรุปแนวคิดขั้นตอนของการวิเคราะห์รูปแบบ

1.4 ลักษณะของรูปแบบ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับลักษณะของรูปแบบ ตามแนวคิดของคีเวส (Keeves. 1997) ได้ให้นิยามลักษณะของรูปแบบไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ดังนี้

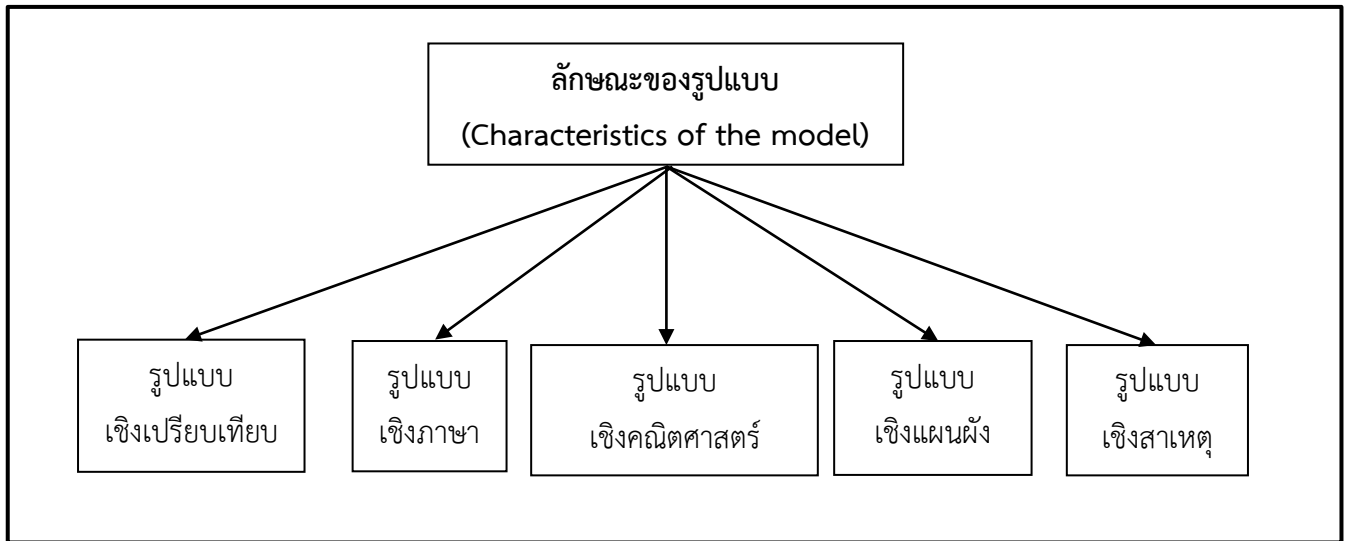
1.4.1 เป็นแบบย่อส่วนของจริงซึ่งเท่ากันแบบจำลอง ที่เป็นรูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ อย่างน้อย จำนวน 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ เป็นรูปแบบเชิงภาษา

1.4.2 เป็นรูปแบบเชิงภาษา (Semantic model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษา (พูดและเขียน) รูปแบบนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์ เป็นรูปแบบเชิงคณิตศาสตร์

1.4.3 เป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบ ที่เป็นรูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางสูตรคณิตศาสตร์ ส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว

1.4.4 เป็นรูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไดอะแกรม กราฟ ที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้นๆ ให้ง่ายขึ้น ซึ่งในการพัฒนารูปแบบ ตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และขั้นตอนการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity)

1.4.5 เป็นรูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal model) ได้แก่ ความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิง สาเหตุระหว่างตัวแปรต่างๆ ของสภาพการณ์/ปัญหาใด ๆ รูปแบบด้านศึกษาศาสตร์ ทำให้ได้รูปแบบในการวิจัย ครั้งนี้มีลักษณะเชิงบูรณาการ สรุปลักษณะของรูปแบบได้ดังแผนภูมิที่ 2.3

ภาพที่ 4 แสดงลักษณะของรูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบของนักวิชาการจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถนำมาสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย สรุปได้ดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการสังเคราะห์การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย จากแนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์

ที่	ลักษณะ และองค์ประกอบของรูปแบบ	ผลการสังเคราะห์การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคายจากแนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์								ความถี่
		พูนสุข หิงคานนท์ (2540)	อุทัย บุญประเสริฐ (2516)	ทิศนา แซมมณี (2545)	Keeves (1998)	ทาคาโอะ มียากาวะ (1986)	Gezels and Guba (1957)	Brown and Moberg (1980)	Bush (1986)	
1	มีโครงสร้าง	✓	-	-	✓	✓	-	✓	✓	5
2	ตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์	✓	-	-	✓	✓	-	-	-	3
3	มีความเป็นวิทยาศาสตร์	✓	-	-	✓	✓	-	-	✓	4
4	นำไปสู่แนวคิดใหม่	✓	-	-	✓	-	-	-	✓	3
5	เกิดจากแนวคิด ทฤษฎี	✓	-	✓	✓	✓	-	-	-	4
6	เป็นการดำเนินงานขององค์กร	-	-	-	-	-	✓	✓	-	2
7	เป็นการดำเนินงานของบุคคล	-	-	-	-	-	✓	✓	-	2
8	มีการนำเทคโนโลยีมาใช้	-	-	-	-	-	-	✓	-	1
9	มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน	-	-	-	✓	-	-	✓	-	2
10	มีเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน	-	-	✓	-	-	-	-	✓	2
11	มีความยืดหยุ่น	-	✓	-	-	-	-	-	-	1
12	เพิ่มประสิทธิภาพของงาน	-	-	✓	-	-	-	-	-	1

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการสังเคราะห์รูปแบบจากแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบของนักวิชาการจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์ที่กล่าวมาข้างต้น โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกจากผลการสังเคราะห์จากแนวคิดตั้งแต่ 3 แนวคิดขึ้นไป สรุปได้ว่าลักษณะรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคายควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1) มีโครงสร้าง
- 2) มีความเป็นวิทยาศาสตร์
- 3) เกิดจากแนวคิด ทฤษฎี
- 4) นำไปสู่แนวคิดใหม่
- 5) ตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการอ่าน

2.1 ความหมายของการอ่าน

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าเป็นทักษะอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่ต้องนำไปใช้ในการดำรงชีวิต ทักษะการอ่านนี้เราสามารถพัฒนาหรือฝึกฝนไม่มีที่สิ้นสุด

สิรินาฏ วงศ์สว่างศิริ (2559) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการพัฒนาความคิด ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สร้างเสริมประสบการณ์ และมุมมองใหม่ๆ นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจได้อีกด้วย

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการอ่านจากสถาบันที่มีชื่อเสียงที่ให้บริการบนเว็บไซต์ยังให้ความหมายของการอ่าน มีดังนี้

ยู. เค. เอสเซ (UK ESSAYS. 2015) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า เป็น กระบวนการพัฒนาจิตอย่างหนึ่ง เมื่อบุคคลอ่านข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรแล้วจะเริ่มซึมซับข้อมูลจากข้อความ ภาษาเขียน และสร้างจินตนาการหรือถ่ายทอดความรู้ออกมา เมื่อรวมกับองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในตัวก็จะสามารถสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ได้

อิงลิช คลับ (English Club. 2017) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่าเป็นกระบวนการตีความตัวอักษรที่เขียนขึ้น และตีความหมายจากข้อความเพื่อสื่อสารกับบุคคลอื่น นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นทักษะที่เปิดกว้างให้บุคคลได้รับข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์การติดต่อสื่อสาร หรือถ่ายทอดความรู้ได้อย่างดี

สมาคม TESOL (TESOL International Association (2017) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการโต้ตอบระหว่างผู้อ่านกับข้อความที่ได้อ่าน และผู้อ่านได้ใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ในตัวเองและตีความหมายออกมา หรืออาจกล่าวได้ว่าการอ่านเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้อ่านและข้อความโดยผู้อ่านสามารถตีความหมายตามส่วนหนึ่งมาจากความรู้ที่ได้จากการอ่านข้อความ และบางส่วนจากความรู้เดิมที่มีอยู่ในตัว

เกียร์ ปีเตอร์ (Gyr, Peter. 2017) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่าเป็นทักษะหลายอย่าง ไม่เป็นเพียงแค่การมองเห็นข้อความ หรือคำเท่านั้นแต่เป็นการคิดวิเคราะห์ตัวอักษรคำและประโยคที่ได้อ่าน โดยใช้ประสบการณ์ และความคิดของตัวบุคคลกลั่นกรองออกเป็นความรู้ใหม่

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การอ่าน หมายถึง ทักษะของบุคคลที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต เป็นกระบวนการทางจิตที่เมื่ออ่านข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะทำให้บุคคลซึมซับข้อมูลจากข้อความ ภาษาเขียน นำไปสร้างจินตนาการ ถ่ายทอดความรู้ออกมาจากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในตัว รวมทั้งสร้างสรรค์ ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการอ่าน หรืออาจกล่าวได้ว่าการอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์

2.2 ความสำคัญของการอ่าน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่คณะ สมาชิกห้องสมุดทั่วประเทศ ในวันที่ 25 พฤศจิกายน 2514 มีความว่า “...หนังสือเป็นการสะสมความรู้และ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างทำมา คิดมา แต่โบราณกาล จนทุกวันนี้ หนังสือจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นคล้าย ธนาคารความรู้และเป็นอมสิน เป็นสิ่งที่จะทำให้มนุษย์ก้าวหน้าได้โดยแท้...” อีกทั้ง “การอ่าน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านในวัยเด็กที่จะสร้างความรู้ ความทรงจำ และนิสัยรักการอ่านให้ติดตัวบุคคลนั้นมาจนเติบโตใหญ่ เมื่อหนังสือเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ก้าวหน้าได้ การปลูกฝังให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่าน จึงอาจเป็นดั่งปฐมบท แห่งการสร้างความก้าวหน้าให้กับประเทศชาติด้วยเช่นกัน” (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย. 2551) นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

วรารักษ์ สามโกเศศ (2552) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ ดังนี้

1) การอ่านทำให้เกิดความสามารถในการสื่อสารที่ดี เข้าใจตัวเองเข้าใจคนอื่นมากขึ้น เพราะว่าการอ่านที่ดีนั้นจะทำให้เกิดคลังคำ ซึ่งคลังคำนั้นเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับมนุษย์ เพราะว่ามันมนุษย์นั้นมีความรู้สึก แต่ถ้าไม่รู้สึกตัวเองว่ามันหมายความว่าอย่างไร ก็ไม่สามารถจะสื่อกับคนอื่นได้ คลังคำเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับมนุษย์ และเกิดขึ้นได้จากการอ่านเท่านั้น

2) การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด เป็นวิธีทำให้คนเกิดความคิดได้อย่างดี และที่สำคัญการอ่านทำให้เกิดจินตนาการ ดังที่ไอส์ไตน์ กล่าวว่า “จินตนาการสำคัญกว่าความรู้” แต่ถ้าไม่มีการอ่านจินตนาการเกิดขึ้นไม่ได้

3) การอ่านทำให้มนุษย์เราเป็นคนรอบรู้ เป็นการสร้างบุคลิกอุปนิสัยของคนทางอ้อม เช่นถ้าเราอ่านเรื่องราวเกี่ยวกับอุดมการณ์ เราก็รู้สึกมีอุดมการณ์เกิดขึ้น ถ้าอ่านเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติ เราก็จะรักชาติ เป็นต้น

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1) การอ่านเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพราะการอ่านเป็นปัจจัยในการพัฒนาบุคคล ช่วยให้เกิดความองกามของสติปัญญา ทำให้เรารู้จักคิดเปิดโลกทัศน์ให้กว้างจะ

ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ และความบันเทิงทางใจการอ่านยังสามารถทำให้นำความรู้ที่ได้พัฒนานตนเองพัฒนาชุมชน รวมถึงนำไปพัฒนาประเทศได้ด้วย

2) การอ่านทำให้ผู้อ่านมีคลังข้อมูลอยู่ในสมอง เพราะการอ่านเป็นการรับสารผู้อ่านจะได้รับสาระความรู้ ทำให้เป็นผู้ที่ทันโลก ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ คลังข้อมูลนี้เป็นพื้นฐานแห่งความรู้ ที่จะนำไปสู่การคิดได้คิดเป็นในโอกาสต่อไป

3) การอ่านทำให้ผู้อ่านได้พัฒนาความคิดเนื่องจากการอ่านเป็นพฤติกรรมการรับสาร ที่มีความคิดเป็นแกนกลาง ขณะที่อ่านผู้อ่านจะต้องใช้สมองขบคิด พิจารณา ค้นหาความหมายและทำความเข้าใจข้อความที่อ่านไปตามระดับความสามารถ

4) การอ่านเป็นผลมาจากการฝึกสมองขณะที่อ่าน ทำให้เกิดพัฒนาการทางความคิด ผู้อ่านหนังสือมากจึงมักเป็นปราชญ์หรือนักคิด การอ่านหนังสือจึงทำให้ผู้อ่านได้พัฒนาการใช้จินตนาการเพราะการอ่านทำให้ผู้อ่านได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ สามารถสร้างภาพในใจของตนเองโดยการตีความจากภาษาของผู้เขียน แม้จะอ่านหนังสือเล่มเดียวกันแต่ผู้อ่านก็อาจมีภาพในใจที่แตกต่างกันไปตามจินตนาการของแต่ละคน นักการศึกษาต่างเห็นตรงกันว่าประสบการณ์ครั้งแรกในการอ่านนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับตัวของเด็ก ความสำเร็จในการเรียน ตลอดจนทัศนคติของเด็กที่มีต่อการอ่านหนังสือ จะเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษาต่อไป

ดังนั้นสามารถสรุปความสำคัญของการอ่าน ได้ว่าการอ่านเป็นวิธีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้อ่านมากจะทำให้มีคลังข้อมูลอยู่ในสมองมากทำให้เป็นผู้ที่ทันโลก ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นการพัฒนาความคิดทำให้บุคคลเป็นคนมีความรอบรู้ และยังเป็นการสร้างบุคลิกอุปนิสัยของบุคคลตามเนื้อหาหนังสือ หรือข้อความที่ได้อ่านซึ่งเกิดจากการจินตนาไปตามข้อความที่ได้อ่าน ฉะนั้นผู้ที่อ่านหนังสือมากจึงมักเป็นปราชญ์ หรือนักคิดจะเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษา หรือความสำเร็จในหน้าที่การงานต่อไป

2.3 ประโยชน์ของการอ่าน

นรินทร์ สิกะโทก (2555) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่าน ดังนี้

- 1) การอ่านทำให้เกิดความรู้เพิ่มเติม ช่วยให้รู้กว้าง ไม่แคบอยู่เฉพาะเรื่องรอบตัว
- 2) การอ่านช่วยพัฒนาความคิด เพราะประสบการณ์ในการอ่านจะช่วย เสริมสร้างความคิดในการพัฒนาสื่อ
- 3) การอ่านช่วยทำให้ผู้ที่สังคมยอมรับ เพราะผู้ที่อ่านมากจะรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี
- 4) การอ่านช่วยให้เป็นผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ
- 5) การอ่านช่วยให้ได้รับความบันเทิงในชีวิตมากขึ้น
- 6) การอ่านช่วยให้เป็นคนที่น่าสนใจเพราะผู้ที่อ่านมากจะมีความคิดลึกซึ้ง และกว้างขวางสามารถแสดงความรู้และความคิดที่ดีได้เสมอ

7) การอ่านเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

สุทธิชัย ปัญญโรจน์ (2555) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่าน ดังนี้

1) การอ่านทำให้เกิดความคิด คนที่อ่านหนังสือมากมักจะเป็นนักคิด และยังทำให้สามารถคิดใคร่ครวญมากกว่าการฟัง เพราะการฟังไม่สามารถหยุดฟังคนพูดได้ ต้องฟังจนจบ แต่การอ่านหนังสือเมื่ออ่านแล้วเกิดคำถาม หรือข้อสงสัยสามารถหยุดอ่านบรรทัดนั้นได้ แล้วคิดต่อว่าสิ่งที่อ่านนั้นใช่หรือไม่ใช่เป็นจริงหรือไม่เป็นจริงตามที่ผู้เขียนได้เขียนไว้

2) การอ่านช่วยในการสร้างสมาธิได้ดี คนที่อ่านหนังสือมักเป็นคนที่มีสมาธิ การอ่านจึงเป็นวิธีในการฝึกสมาธิอย่างหนึ่ง เป็นการฝึกสมาธิที่ได้ทั้งองค์ความรู้ ความคิด ข้อมูลข่าวสารในเวลาเดียวกัน

3) การอ่านช่วยในการพัฒนาตนเอง คนที่อ่านหนังสือมากมักเป็นคนที่ชอบเรียนรู้ ชอบที่จะพัฒนาตนเอง การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ อย่างมากมาย

4) การอ่านช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการอ่านหนังสือ ตลก หนังสือบันเทิง หนังสือนิยาย จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อีกวิธีหนึ่ง

5) การอ่านช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจ คนที่ประสบความสำเร็จมักชอบอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือทำให้เกิดความคิด เกิดแรงบันดาลใจ เกิดความมานะที่จะต่อสู้สิ่งต่างๆ โดยเฉพาะการอ่านหนังสือประเภทชีวประวัติบุคคลสำคัญของโลก

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ดังนี้

- 1) การอ่านเป็นการฝึกจินตนาการ
- 2) การอ่านเป็นการฝึกคิดอย่างเป็นระบบ
- 3) การอ่านเป็นการฝึกสมาธิ
- 4) การอ่านเป็นการฝึกทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1) การอ่านช่วยในการเพิ่มความรู้ให้แก่ตนเองไม่แค้อยู่กับเฉพาะเรื่องส่วนตัวของตนเอง
 2) การอ่านช่วยพัฒนาความคิดให้เกิดการคิดมากยิ่งขึ้นเพราะประสบการณ์ของการอ่าน
 3) การอ่านจะช่วยเสริมสร้างความรู้ด้านสติปัญญา และช่วยในการพัฒนาสื่อหรือความคิดในด้านต่างๆ

4) การอ่านช่วยให้สังคมยอมรับเรามากขึ้นในการอ่านนั้นจะช่วยให้เราปรับตัวของเราเองเข้ากับสังคมได้ดี เพราะในหนังสือที่เราอ่านจะมีประสบการณ์ของผู้อื่นให้เราได้คิดแล้วนำมาปรับใช้กับตัวเรา

5) การอ่านช่วยในการเสริมประสบการณ์ชีวิต

6) การอ่านให้ประสบผลสำเร็จเพราะในหนังสือจะมีประสบการณ์ของผู้อื่นให้เรามาศึกษาและปรับปรุงแก้ไขของตัวเองให้ดีกว่าคนอื่น

7) การอ่านช่วยให้เรามีความบันเทิงและความสนุกสนานในการอ่าน ถ้าเราเป็นคนชอบอ่านเราก็จะสนุก แต่ถ้าเราไม่ชอบอ่านเราก็จะรู้สึกเบื่อ ดังนั้นเราควรจะอ่านให้มากจะได้มีความสนุกและความบันเทิงในตัวเราเองมากขึ้น

ชุตินาค มีมัน (2557) กล่าวถึงประโยชน์ของการสร้างนิสัยรักการอ่านไว้ดังนี้

1) การอ่านทำให้เกิดความคิด คนที่อ่านหนังสือมากมักจะเป็นนักคิด อีกทั้งการอ่านยังทำให้เราสามารถคิดใคร่ครวญมากกว่าการฟัง เพราะการฟังเราไม่สามารถหยุดฟังคนพูดได้ เราต้องฟังจนจบแต่การอ่านหนังสือเมื่อเราอ่านแล้วเกิดคำถามหรือข้อสงสัย เราสามารถหยุดอ่านบรรทัดนั้นได้แล้วคิดต่อว่าสิ่งที่เราอ่านนั้นใช่หรือไม่ใช่เป็นจริงหรือไม่เป็นจริงตามที่ผู้เขียนได้เขียนไว้

2) การอ่านช่วยในการสร้างสมาธิได้ดี คนที่อ่านหนังสือมักเป็นคนที่มีสมาธิ การอ่านจึงเป็นวิธีในการฝึกสมาธิอย่างหนึ่ง เป็นการฝึกสมาธิที่ได้ทั้งองค์ความรู้ ความคิด ข้อมูลข่าวสารในเวลาเดียวกัน

3) การอ่านช่วยในการพัฒนาตนเอง คนที่อ่านหนังสือมากมักเป็นคนที่ชอบเรียนรู้ ชอบที่จะพัฒนาตนเอง การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดทักษะต่างๆ มากมาย

4) การอ่านช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจ คนที่ประสบความสำเร็จมักชอบอ่านหนังสือ การอ่านหนังสือทำให้เขาเกิดความคิด เกิดแรงบันดาลใจเกิดความมานะที่จะต่อสู้สิ่งต่างๆ โดยเฉพาะการอ่านหนังสือประเภทชีวประวัติบุคคลสำคัญของโลก

ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2559) อ้างถึงในสรรเสริญ แก้วกำเนิด (2559) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ ดังนี้

- 1) การอ่านทำให้คนรอบรู้และฉลาดขึ้น
- 2) การอ่านทำให้เกิดการสร้างอาชีพจนมีฐานะร่ำรวย แม้จะไม่ได้รับการศึกษาที่สูงนัก
- 3) การอ่านข้อมูลที่มีสาระ การอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ และรู้จักสืบค้นข้อมูลจากรอบด้าน จะเป็นการป้องกันการเข้าใจผิด หรือถูกชักจูงไปทางที่ไม่ถูกต้องได้

วินเทอร์-ฮีเบิร์ต, ลานา (Winter-Hebert, Lana. 2017) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ ดังนี้

- 1) การอ่านเป็นการกระตุ้นจิตใจ ลดภาวะสมองเสื่อมเพราะสมองได้ทำงาน
- 2) การอ่านช่วยลดความเครียด ช่วยให้ผ่อนคลายจากบทความที่น่าสนใจ หรือหนังสือที่สนใจอ่านทำให้บุคคลอยู่ในช่วงเวลาปัจจุบัน ความตึงเครียดก็จะหลุดออกไปจากความคิด
- 3) การอ่านทำให้เกิดความรู้ใหม่พร้อมรับกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้น อาจจะกล่าวได้ว่า ยิ่งมีความรู้มากเท่าไรยิ่งพร้อมที่จะรับมือกับความท้าทายในสถานการณ์ปัจจุบันได้เท่านั้น
- 4) การอ่านทำให้เกิดคลังคำศัพท์ในสมองยิ่งอ่านมาก ยิ่งรู้คำศัพท์ใหม่มากมาย ซึ่งอาจนำไปใช้ในอาชีพของแต่ละบุคคลได้ เป็นเครื่องช่วยในการเพิ่มความมั่นใจในตนเองของบุคคลได้เช่นเดียวกัน
- 5) การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยความจำของบุคคล และสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวที่ได้เกิดจากการอ่านเรื่องเดิมและเรื่องใหม่ได้

6) การอ่านทำให้เกิดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทำให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง นำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

7) การอ่านทำให้เกิดสมาธิ

8) การอ่านทำให้เกิดทักษะการเขียนที่ดีขึ้น

9) การอ่านสามารถใช้เป็นแพทย์ทางเลือกได้ เช่น การอ่านตำราจิตวิญญาณสามารถช่วยลดความดันโลหิต และสร้างความรู้สึกสงบเยือก หรือการอ่านหนังสือธรรมะจะช่วยให้บุคคลพ้นทุกข์ทรมานจากความผิดปกติทางอารมณ์ และความเจ็บป่วยทางจิตที่ไม่รุนแรง

10) การอ่านทำให้ได้ความบันเทิงที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าประโยชน์ของการอ่าน ได้ว่าการอ่านช่วยในการสร้างสมาธิ ทำให้เกิดความคิด และยังทำให้เป็นผู้รอบรู้และฉลาดขึ้น อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาตนเองให้เกิดแรงบันดาลใจ และปรับตัวของเราเองเข้ากับสังคมได้ดี นอกจากนั้นการอ่านสามารถสร้างอาชีพจนมีฐานะร่ำรวย ถึงแม้จะไม่ได้รับการศึกษาที่สูงนัก เพราะการอ่านทำให้เกิดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทำให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างถูกต้อง นำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

3.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

บุบผา เรืองรอง (2556) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน(Activity for reading skill) หมายถึง การกระทำต่างๆ เพื่อให้เกิดความสนใจที่จะอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินที่จะอ่าน เกิดความมุ่งมั่นที่จะอ่าน และอ่านจนเป็นนิสัย ทั้งนี้การอ่านหนังสือเป็นทักษะสำคัญทักษะหนึ่งในชีวิตประจำวัน เพราะการอ่านหนังสือจะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเราได้เป็นอย่างดี เมื่อคนเราอ่านหนังสือจะเกิดความสามารถสร้างความรู้ อารมณ์ จินตนาการ และความเพลิดเพลิน การที่จะเกิดทักษะการอ่านหนังสือได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ทั้งครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

พงษ์ศักดิ์ สังขะภิญโญ (2556) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นงานบริการอย่างหนึ่งที่ห้องสมุดจัดขึ้นเป็นครั้งคราว เพื่อเร้าใจให้บุคคลเกิดความอยากรู้ อยากอ่านหนังสือ เห็นความจำเป็น ความสำคัญของการอ่าน และให้มีความสุขรักการอ่าน ห้องสมุดแต่ละประเภทสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ตามความเหมาะสมของผู้ใช้แต่ละระดับ เพื่อให้ผู้อ่านได้มาใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ซึ่งห้องสมุดได้จัดหาไว้อย่างคุ้มค่า

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดีควรเกิดจากการร่วมมือหลายฝ่ายซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมและมีความเข้าใจถึงวิธีการร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้

สิรินาฏ วงศ์สว่างศิริ (2559) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไว้ว่าการจัดกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้ห้องสมุดหรือผู้คนทั่วไปสนใจและได้เห็นความสำคัญของการอ่าน

ได้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมากขึ้น ได้อ่านหนังสือมากขึ้น หรือใช้สื่ออื่นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน

เกียร์ ปีเตอร์ (Gyr, Peter, 2017) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (Reading promotion) หมายถึง การสร้างเทคนิคเพื่อให้บุคคลเกิดความสนใจต่อการอ่านจนกลายเป็นวัฒนธรรมการอ่านในองค์กรนั้นๆ

ดังนั้นสามารถสรุปความหมายของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการกระทำต่างๆ ที่มุ่งใจเพื่อให้บุคคลเกิดความอยากรู้ เกิดความสนใจที่จะอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่าน เกิดความมุ่งมั่นที่จะอ่าน จนมีนิสัยรักการอ่าน หรืออาจเรียกว่าการสร้างเทคนิคเพื่อให้บุคคลเกิดความสนใจต่อการอ่านจนกลายเป็นวัฒนธรรมการอ่าน

3.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

บุบผา เรืองรอง (2556) กล่าวว่า การส่งเสริมการอ่านเกิดจากความคิดที่ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านที่มีผลให้คนอ่านเกิดการเรียนรู้ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยการใช้ประสาทสัมผัสของตนเองเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้คือ ตา ได้ดู หู ได้ฟัง ในสิ่งที่สร้างความพึงพอใจด้วย จึงจะประทับใจจนสร้างสมการอ่านจนเป็นนิสัยที่ดี สอดคล้องกับคตินิยมที่เรียกว่า หัวใจนักปราชญ์ ที่กล่าวว่า การเรียนที่ดีจะต้องอาศัย ส จิ ปุ ลิ คือ ฟัง คิด ถาม เขียน ที่รวมความถึงการอ่านด้วย แสดงถึงความสำคัญของการใช้ตา หู สมองและความคิด เมื่อได้รับการกระตุ้นจากกิจกรรมที่จัดง่าย สวยงาม ชวนให้ดู ให้ฟัง เราให้เกิดความคิด สร้างความประทับใจให้จดจำ ก่อให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ จนติดตามเรื่องราวนำไปสู่การอ่านต่อไป การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะช่วยให้บุคคลสนใจและเห็นความสำคัญของการอ่าน เพราะการอ่านเป็นสิ่งที่มนุษย์เราสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อตอบสนองความอยากรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตและอยู่รอบตัวเราเอง และมีผู้บันทึกไว้ด้วยตัวหนังสือในภาษาที่เผ่าพันธุ์ประดิษฐ์ขึ้นใช้สื่อสาร เมื่อมีภาษาจึงเกิดการถ่ายทอดด้วยการใช้เขียน บันทึกและสอนจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป แต่บางคนเรียนอ่านยากจำเป็นต้องอาศัยการแนะนำ สั่งสอน ด้วยกลวิธีที่หลากหลาย รวมทั้งต้องฝึกฝนตนเองด้วยให้ได้รับรสของการอ่าน เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการอ่าน จึงต้องมีการสร้างกิจกรรมการอ่านให้เกิดขึ้น

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์ในทางตรงคือการพัฒนาทักษะการอ่านจนเป็นนิสัยรักการอ่าน และประโยชน์ทางอ้อมที่มีต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และความสามารถในการช่วยจูงใจและสร้างความสนใจต่อหนังสือและการอ่าน การฝึกทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน พัฒนาความคิด มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน เป็นต้น ดังนั้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ประสบผลสำเร็จต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วัยและความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณ บุคลากร ลักษณะของกิจกรรม เวลา สถานที่ และขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนั้นบรรณารักษ์จึงควรศึกษาให้รอบรู้ในเรื่องดังกล่าวและการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

หอสมุดแห่งชาตินิวซีแลนด์ (National library of New Zealand. 2017) กล่าวว่าห้องสมุด ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการส่งเสริมการอ่าน และการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่าน นอกจากนั้นบทบาทของบรรณารักษ์

หรือผู้ให้บริการการอ่าน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศของการอ่าน บรรณารักษ์หรือผู้ให้บริการการอ่านต้องสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านช่วยให้ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายอีกด้วย

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความสำคัญ ดังนี้คือเป็นกระบวนการที่ทำให้คนอ่านเกิดการเรียนรู้ โดยการกระตุ้นจากกิจกรรมที่จัดขึ้น เป็นกิจกรรมที่เร้าให้เกิดความคิด สร้างความประทับใจให้จดจำ ก่อให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ จนเกิดความต้องการอ่าน นอกจากนั้นยังเป็นวิธีการพัฒนาทักษะการอ่านจนเป็นนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งได้ประโยชน์ทางอ้อมที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ และพัฒนาความคิดมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดวัฒนธรรมการอ่าน

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นรมน หอมกลบ (2556) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีดังนี้

- 1) กิจกรรมบันทึกการอ่าน
- 2) กิจกรรมคูปองรักการอ่าน
- 3) กิจกรรมตอบคำถามสารานุกรม
- 4) กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่
- 5) กิจกรรมนิทานทำมือ –นิทาน Pop – up
- 6) กิจกรรมเล่านิทานประกอบลีลา
- 7) กิจกรรมตลาดนัดหนังสือ
- 8) กิจกรรมพบนักเขียน
- 9) กิจกรรมจัดนิทรรศการ

ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประกอบด้วย

1) กิจกรรมค่าย “อ่าน เขียน เรียน คิด” เป็นกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เปิดโอกาสให้เยาวชนได้ พบปะสนทนากับนักเขียนที่มีชื่อเสียงเพื่อสร้าง “การอ่าน” ให้เป็นวัฒนธรรมของสังคมและมีนักอ่านเพิ่มมากขึ้น

2) กิจกรรมต้นกล้าวรรณกรรม เป็นโครงการส่งเสริมทักษะการเขียนและการจัดทำหนังสือเบื้องต้น

3) กิจกรรมชมรมวรรณศิลป์

4) กิจกรรมการประกวดหนังสือดีเด่น และการจัดทำรายชื่อนักเขียน

5) กิจกรรมบทกวี 3 บรรทัด (Poet-three) จัดกิจกรรมการอบรม และการประกวดหัวใจสำคัญคือการขัดเกลาความคิดและวิธีสื่อสารความคิดให้เรียบง่ายและรวดเร็ว

6) กิจกรรม TK แจ้งเกิดด้านวรรณกรรม (TK Young Writer) เป็นการอบรมพัฒนาต่อยอดทักษะด้านการเขียน เพื่อร่วมสานฝันเส้นทางสู่การเป็นนักเขียนของเยาวชน โดยสร้างกระบวนการบ่มเพาะและพัฒนาทักษะด้านการเขียนที่เข้มข้น เปิดโอกาสให้เยาวชนได้ค้นหาตัวตนผ่าน การเรียนรู้ทักษะและเทคนิค

การทำงาน พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากนักเขียนและผู้เชี่ยวชาญในวงการ พร้อมเปิดเวทีให้เยาวชนนักเขียนรุ่นใหม่ได้มีพื้นที่แสดงผลงาน สร้างเครือข่าย จุดประกายความคิด และนำความรู้ที่ได้มาต่อยอดพัฒนาตนเองก่อนก้าวเข้าสู่วงการนักเขียน

7) กิจกรรม Read camp เป็นกิจกรรมที่ชวนนักคิดนักอ่านทุกประเภทร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้มุมมองใหม่ๆ ถกประเด็น และ ตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ตามแบบฉบับคนรุ่นใหม่บนแนวคิด “ทุกอย่างอ่านได้” ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ หนังสือ โฆษณา วัฒนธรรม พฤติกรรม ฯลฯ

สิรินาฏ วงศ์สว่างศิริ (2559) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมการเล่านิทาน เป็นกิจกรรมสำคัญสำหรับเด็กที่ปูพื้นฐานความสนใจในการอ่านและพัฒนาทักษะด้านต่างๆ นำไปสู่การเป็นนักอ่านที่ดีในอนาคต
- 2) กิจกรรมการแสดงหุ่น (Puppet show) การแสดงหุ่นถือเป็นหนึ่งในกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เด็กได้สนุกสนานเพลิดเพลินไปกับเนื้อหาและตัวละครตามท้องเรื่อง อีกทั้งยังแฝงข้อคิดคติเตือนใจ สอดแทรกศิลปวัฒนธรรม และยังช่วยสร้างความสนใจในการอ่านให้กับเด็กมากยิ่งขึ้นอีกด้วย
- 3) กิจกรรมเกมส่งเสริมการอ่านเป็นอีกกิจกรรมที่ใช้ในการดึงดูดให้เด็กได้สนใจการอ่านและลงมืออ่านได้มาก

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) ได้ให้แนวคิดว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจึงควรมีลักษณะดังนี้

- 1) ใ้ใจให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ
- 2) ให้เกิดความพยายามที่จะอ่านและเสริมแรงให้อยากรู้เรื่องราวที่มีอยู่ในหนังสือ
- 3) แนะนำ กระตุ้นให้อยากรู้อยากเห็นเรื่องน่ารู้ต่างๆ เกิดความรอบรู้คิดกว้างมีการอ่านต่อเนื่องจนเป็นนิสัย
- 4) สร้างบรรยากาศที่น่าอ่าน รวมทั้งให้มีวัสดุการอ่านที่ดี มีแหล่งการอ่านที่เหมาะสมและเพียงพอ

เกียร์ ปีเตอร์ (Gyr, Peter, 2017) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้

- 1) กิจกรรมค่ายโลกการอ่าน
- 2) กิจกรรมตอบปัญหาจากการอ่านหนังสือ หรือสื่อประเภทอื่นที่มีในห้องสมุดเพื่อชิงรางวัล
- 3) กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือที่มีผู้อ่านมากที่สุด
- 4) กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่

ทอยสัน, คิมเบอร์ลี (Tyson, Kimberly. 2018) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มีดังนี้

- 1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต้องแยกเวลาออกจากกิจกรรมอื่นๆ อย่างน้อยให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ไม่ต่ำกว่า 30 นาที ต่อวัน

- 2) สภาพแวดล้อม หรือสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านควรมีสื่อที่พอเพียงต่อการจัดกิจกรรม และเพียงพอต่อความต้องการของผู้อ่าน
- 3) สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านควรมีความหลากหลายทั้งในรูปแบบการพิมพ์และออนไลน์ มีความน่าสนใจ น่าอ่าน
- 4) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กเล็กควรใช้วิธีการอ่านออกเสียงดังๆ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นการอ่านออกเสียงที่สถานศึกษาเท่านั้น ห้ามอ่านออกเสียงที่บ้าน ทั้งนี้นักวิชาการได้นำการวิจัยและพบว่ากิจกรรมที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่สามารถทำให้เกิดความสำเร็จในการอ่านคือ การอ่านออกเสียงให้เด็กได้ฟัง ดังนั้นสื่อที่เหมาะสมที่จะใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เด็กได้เป็นอย่างดี คือ กิจกรรมเล่านิทาน
- 5) การสร้างวัฒนธรรมการอ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อส่งเสริมการอ่านเป็นวิถีชีวิต ดังนั้นในระดับครอบครัวพ่อแม่ต้องเป็นตัวอย่างของนักอ่านตัวจริงให้กับลูก หรือแม้กระทั่งโรงเรียน ครูต้องเป็นตัวอย่างในการอ่านของนักเรียนเช่นเดียวกัน
- 6) การจัดให้มีสัปดาห์นักอ่าน เป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดี และควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จะทำให้ทุกคนเกิดความสุขสนุกสนานกับการอ่านอย่างทั่วถึง
- 7) กระตุ้นให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่หลากหลายประเภท นอกเหนือจากหนังสือที่เขาสนใจ เพื่อเพิ่มโลกทัศน์ใหม่ให้กว้างขึ้น และอาจจัดเวทีเสวนาการอ่านให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ถ่ายทอดสิ่งที่ได้อ่านแลกเปลี่ยนทัศนคติกับผู้อื่น
- 8) ใช้โซเชียลมีเดีย (Social media) ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์เรื่องราวเกี่ยวกับการแนะนำหนังสือใหม่ประจำสัปดาห์ หรือการโพสต์แนะนำหนังสือที่ได้รับความนิยมในการอ่านมากที่สุดรายสัปดาห์ หรือรายเดือน เป็นต้น
- 9) ส่งเสริมให้มีชมรมนักอ่านเพื่อเป็นหน่วยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 10) ประชาชน หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน สนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อีกทั้งจำเป็นต้องมีบรรณารักษ์มืออาชีพในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 11) ประชาชน หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 12) จัดกิจกรรมในช่วงปิดภาคเรียน หรือเปิดโอกาสให้นักเรียนยืมหนังสือไปอ่านในช่วงปิดภาคเรียน
- 13) เปิดโอกาสให้หน่วยงานอื่นเข้าเยี่ยมชมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้หน่วยงาน องค์กร และเครือข่ายได้เห็นการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนำไปสู่การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สื่อ วัสดุ หรืออื่นๆ
- 14) ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับต่างๆ เช่น การประชุมของสมาคมนักอ่าน หรือเวทีเสวนาการอ่านที่จัดขึ้นจากหน่วยงานต่างๆ

15) สร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เกิดขึ้น โดยทุกคนในโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับการอ่าน กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน

16) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในลักษณะเวทีเสวนาเกี่ยวกับการอ่าน โดยอาจเชิญนักพูดที่เป็นนักอ่านตัวยง หรือผู้มีชื่อเสียงในท้องถิ่นมาบรรยาย หรือเล่าประสบการณ์การอ่านให้นักเรียนได้ฟัง เพื่อสร้างบรรยากาศในการอ่านให้มีชีวิตชีวา

17) จัดหาแผนผังพื้นที่ที่จะเป็นผู้สนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาห้องสมุดในระดับต่างๆ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อลดภาระด้านงบประมาณของโรงเรียน

18) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนหนังสือ หรือสื่อกับหน่วยงาน องค์กรอื่น เพื่อเพิ่มทางเลือกให้นักเรียนสามารถมีทางเลือกในการอ่านที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น หรืออาจจัดเป็นลักษณะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในลักษณะการเล่าเรื่องหนังสือ (Book talk) ร่วมกัน

19) จัดกิจกรรมตู้เช่าหนังสือ (Redbox) ในตู้เช่าหนังสือจะบรรจุหนังสือใหม่ หนังสือที่มีคนต้องการอ่านมากที่สุด หรือเป็นหนังสือที่ผู้แต่งมีชื่อเสียง เป็นวิธีที่สร้างสรรค์ในการแสดงหนังสือให้มีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น และสนับสนุนการเลือกอ่านของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

20) จัดกิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุดขึ้น เพื่อเชิญสำนักพิมพ์ต่างๆมาแสดงหนังสือใหม่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสได้อ่านหนังสือใหม่ที่ห้องสมุดโรงเรียนยังไม่ได้จัดหามาในห้องสมุด หรือสื่อการอ่านประเภทอื่นที่ไม่มีให้บริการในห้องสมุดโรงเรียน

21) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยใช้เว็บไซต์ หรือสื่อมัลติมีเดียไว้ให้บริการนักเรียนเพื่อเพิ่มช่องทางการอ่านให้แก่เด็กนักเรียน

22) จัดมุมหนังสือใหม่ในบริเวณที่เห็นได้ชัด และเข้าถึงง่าย เช่นบริเวณทางเข้าโรงเรียน บริเวณทางเดิน บริเวณด้านหน้าห้องสมุด เป็นต้น

23) จัดกิจกรรมให้มีการจัดบันทึกตามแบบฟอร์มที่กำหนดไว้ และมีการเก็บสถิติการอ่าน ห้องสมุดประชาชนกรุงเฮก (The Hague Public Library. 2017) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ไว้ดังนี้

- 1) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับกลุ่มอายุตั้งแต่แรกเกิด ถึง 12 ปี เช่น
 - 1.1) กิจกรรมการอ่านหนังสือประจำสัปดาห์
 - 1.2) กิจกรรมการอ่านเพื่อส่งเสริมพ่อแม่อ่านให้ลูกฟัง (Book start)
 - 1.3) กิจกรรมสัปดาห์หนังสือเด็ก
 - 1.4) กิจกรรมคณะลูกขุนเด็ก (Kids's jury) ให้โอกาสเด็กๆ สามารถแสดงความคิดเห็นในหนังสือที่พวกเขาได้อ่านแล้ว
 - 1.5) กิจกรรมเยี่ยมชมห้องสมุด (Library tour)
- 2) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับกลุ่มอายุ 12 ถึง 18 ปี เช่น
 - 2.1) กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่ ซึ่งเป็นหนังสือที่เหมาะสมกับวัยหนุ่มสาว ภายใต้ชื่อ "Collection for you"

2.2) กิจกรรมเพื่อนนักอ่าน (Reading buddies) เป็นกิจกรรมที่มีลักษณะให้เพื่อนชวนเพื่อนอ่านหนังสือที่ตนสนใจ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

2.3) กิจกรรมแข่งขันทักษะวิชาการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาต่อ

2.4) กิจกรรมศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ หรือสื่อในห้องสมุด

2.5) กิจกรรมเยี่ยมชมห้องสมุด (Library tour)

3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้ใหญ่ เช่น

3.1) กิจกรรมการอ่านการเล่าเรื่อง

3.2) กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่

3.3) กิจกรรมด้านภาษาต่างประเทศ

3.4) กิจกรรมสอนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3.5) กิจกรรมการอ่านส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยังมีน้อย อาจเป็นเพราะบุคลากร กศน. มีทักษะ และความสามารถด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่แต่ยังขาดทักษะการถ่ายทอดผลการดำเนินงานออกมาในรูปแบบของบทความ เอกสาร หนังสือ งานวิจัย หรือผลงานวิชาการในลักษณะอื่นๆ ดังนั้นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สำนักงาน กศน. ได้ดำเนินการโดยส่วนใหญ่จะออกมาในรูปแบบของนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการเป็นภาพรวมขององค์กร ซึ่งสามารถอธิบาย ได้ดังนี้

3.4.1 ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 สำนักงาน กศน. ได้กำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 เกี่ยวกับการปรับรูปแบบกิจกรรมและวิธีดำเนินการจาก “บ้านหนังสืออัจฉริยะ” ไปสู่ “บ้านหนังสือชุมชน” และขยายการให้บริการกระจายให้ครบทุกหมู่บ้าน ชุมชนทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงความต้องการทางการศึกษา การเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่ และบริบทเฉพาะของหมู่บ้าน ชุมชนแต่ละพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ การเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน และการเข้าถึงข่าวสารข้อมูลความรู้ของประชาชนอย่างทั่วถึงโดยเชื่อมโยงการทำงานเป็นเครือข่ายกับ กศน.ตำบล หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยจัดตั้งบ้านหนังสือชุมชน เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือ การเสริมสร้างนิสัยรัก การอ่าน และการเข้าถึงข่าวสารข้อมูลและความรู้ของประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องแก่ประชาชนในชุมชน คำว่า “บ้านหนังสือชุมชน” หมายถึง บ้านที่เจ้าของบ้านหรือสถานที่ใดก็ได้ที่ผู้ใช้เป็นห้องสมุดประชาชนของชุมชน ได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้า ร้านขายของ บ้านผู้มีจิตอาสา บ้านผู้นำชุมชน สถานประกอบการ ศาลาเอนกประสงค์ โรงพยาบาล มีเจ้าของบ้านเป็นผู้มีจิตอาสาให้บริการดูแลเอาใจใส่ และเป็นสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่มีคนในชุมชน มาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมนิสัย

รกรการอ่านให้กับประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารและเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้โดยจัดตั้งบ้านหนังสือ ชุมชนให้เป็นห้องสมุดประชาชนของชุมชนเป็นธนาคารความรู้ใกล้บ้านและมีข้อมูลข่าวสาร ใกล้ตัวที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย

บ้านหนังสือชุมชน มีหลักการทำงาน คือ เป็นห้องสมุดประจำหมู่บ้านสำหรับศึกษาเรียนรู้ และมีแหล่งเรียนรู้อยู่ในชุมชน ใกล้บ้าน สำหรับเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ตามความสนใจอย่างทั่วถึง และจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ เป็นการเพิ่มโอกาสให้ประชาชนในชนบทห่างไกลมีความสามารถ และโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างเป็นธรรม และมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสที่จะเจริญพระชนมายุครบ 5 รอบในปี พ.ศ. 2558 2) เพื่อกระตุ้นและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกล และ 3) เพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้โดยการจัดตั้งบ้านหนังสือชุมชน ให้เป็นห้องสมุดประชาชนของชุมชนเป็นธนาคารความรู้ใกล้บ้าน และมีข้อมูลข่าวสารใกล้ตัวที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย (สำนักงาน กศน. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. 2558)

3.4.2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 สำนักงาน กศน. ได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทุกช่วงวัย และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีจุดเน้นการดำเนินงาน เรืองม่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดชุมชนรักการอ่าน “สร้างการอ่าน เสริมการเรียนรู้” ในรูปแบบหมู่บ้าน หรือชุมชนแห่งการอ่าน อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน บ้านหนังสือชุมชน และมุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว เช่น หลักสูตรครอบครัวศึกษา ค่ายครอบครัว การจัดการกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ Book Start ส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัย บ้านหลังเรียน ห้องสมุดมีชีวิต รวมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนในรูปแบบกลุ่มสนใจในเรื่องต่างๆ เช่น การจัดการขยะ การประหยัดพลังงาน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพอนามัย ความรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน ความสามัคคีปรองดอง ความพอเพียง ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่โดดเด่นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 คือ กิจกรรมบรรณสัญจร (Book Voyage) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาการศึกษาในทุกช่วงวัย และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลักษณะกิจกรรมจะเป็นการระดมสรรพกำลังในการขอรับบริจาคหนังสือ จำนวน 10 ล้านเล่ม ส่งไปยังหมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศ โดยเป้าหมายสำคัญคือ ต้องการปลูกกระแสการรักการอ่านของคนไทยให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเพื่อมุ่งเน้นการส่งเสริมการอ่าน ให้เกิดชุมชนรักการอ่าน “สร้างการอ่าน เสริมการเรียนรู้” (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2559)

3.4.3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงาน กศน. ได้มีนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านจุดเน้นการดำเนินงาน กศน. ตามยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ 6 ยุทธศาสตร์ ในข้อ 4 การขยายโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีจุดเน้นการดำเนินงานมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดชุมชนรักการอ่าน “นั่งที่ไหน อ่านที่นั่น” ในรูปแบบต่างๆ เช่น อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดประชาชน บ้านหนังสือชุมชน ตู้หนังสือเคลื่อนที่ในตลาด และ

หนังสือพิมพ์ผาผึ้ง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่โดดเด่นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 คือ กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาดตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามโอกาส และความเหมาะสม “ของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน” และกำหนดให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาดต้นแบบจังหวัดละ 1 แห่ง และมีห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาดในระดับอำเภอตำบล ที่เกิดขึ้นตามความพร้อม ความเหมาะสม อีกจำนวน 350 แห่ง รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการอ่านการศึกษาเรียนรู้ “นั่งที่ไหน อ่านที่นั่น” สนองนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2560)

3.4.4 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงาน กศน. ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่าคนไทยได้รับโอกาส การศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 มีเป้าประสงค์ข้อที่ 4 กล่าวว่ามุ่งให้ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ ข้อที่ 2 กล่าวว่าจำนวนของคนไทยกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ได้รับบริการกิจกรรม การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ และข้อที่ 7 ที่กล่าวว่าจำนวนนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่เข้าถึงบริการการศึกษาตามอัธยาศัยมีตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ ข้อที่ 11 กล่าวว่าร้อยละการอ่านของคนไทยเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นนโยบายเร่งด่วนเพื่อร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ 3 กล่าวว่ายุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนให้มีคุณภาพ ในข้อ 3.4 ได้กล่าวไว้ว่าเพิ่มอัตราการอ่านของประชาชน โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่างๆ เช่น อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดประชาชน บ้านหนังสือชุมชน ห้องสมุดเคลื่อนที่ เพื่อพัฒนาให้ประชาชนมีความสามารถในการอ่านคล่อง เข้าใจ ความคิดวิเคราะห์พื้นฐาน และสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันเหตุการณ์รวมทั้งนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน และภารกิจต่อเนื่อง 1.4 การศึกษาตามอัธยาศัยกล่าวไว้ว่า 1) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในระดับตำบล เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ และจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในชุมชนได้อย่างทั่วถึง 2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และพัฒนาความสามารถในการอ่าน และศักยภาพการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย และ 3) ส่งเสริมให้มีการสร้างบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่านให้เกิดขึ้นในสังคมไทยโดยสนับสนุนการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและทั่วถึง เช่น พัฒนาห้องสมุดประชาชนทุกแห่งให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน การสร้างเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน จัดหน่วยบริการเคลื่อนที่พร้อมอุปกรณ์เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ที่หลากหลายให้บริการกับประชาชนในพื้นที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง สม่าเสมอ รวมทั้งเสริมสร้างความพร้อมในด้านสื่ออุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการอ่าน และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่โดดเด่นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 คือ การจัดประกวดนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อส่งเสริม สนับสนุนเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีประจำปี 2561 โดยออกแบบนวัตกรรมออกมาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ และสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดกระบวนการที่จะสร้างโอกาสในการอ่านไปสู่ประชาชน ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมนั้นควรจะ

ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจในการอ่าน 2) ตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย และ 3) ทำอย่างไรให้สื่อและองค์ความรู้ไปถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว โดยมีปัจจัยป้อนสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือ สถานที่ สื่อ และบรรณารักษ์ ในการขับเคลื่อนให้กิจกรรมต่างๆ เดินหน้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประกวดการจัดประกวดนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านครั้งนั้นได้คัดเลือกตัดสินนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านของ 19 กลุ่มจังหวัด เพื่อตัดสินสุดยอดนวัตกรรมระดับภาค และระดับประเทศ ในวันที่ 31 กรกฎาคม 2561 ณ โรงแรมรอยัล ชิตี้ (ปิ่นเกล้า) และนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านที่ได้รับรางวัลระดับประเทศ ได้แก่

1) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “เล่นตามพ่อ” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแม่สรวย สำนักงาน กศน. จังหวัดเชียงราย

2) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “หนังสือล่องหน” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอยางสีสุราช สำนักงาน กศน. จังหวัดมหาสารคาม

3) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “หนังสืออ่านฟรี e Book เคลื่อนที่” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางแก้ว สำนักงาน กศน. จังหวัดพัทลุง

4) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “อ่านที่ไหน...สบายใจที่นั่น” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอคลองหาด สำนักงาน กศน. จังหวัดสระแก้ว

สำหรับนวัตกรรมส่งเสริมการอ่านที่ได้รับรางวัลระดับภาค ได้แก่

1) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “อ่านแล้วจำ นำไปตอบคำถาม” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตบางคอแหลม สำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร

2) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “E – Book จุลสารส่งเสริมการอ่าน” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปากเกร็ด สำนักงาน กศน. จังหวัดนนทบุรี

3) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอโพธิ์ทอง สำนักงาน กศน. จังหวัดอ่างทอง

4) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “ปันกันอ่าน ผ่านรถบริการอาหารสมอง” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีประจันต์ สำนักงาน กศน. จังหวัดสุพรรณบุรี

5) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “อ้อเจ้า รักการอ่านผ่าน QR-Code” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านแพ้ว สำนักงาน กศน. จังหวัดสมุทรสาคร

6) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “เชื้อมซีเสียงหาย...รักการอ่าน...ผ่านคิวอาร์โค้ด” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบางละมุง สำนักงาน กศน. จังหวัดชลบุรี

7) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “ห้องสมุด Delivery ส่งถึงที่...เริ่มจาก 0” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านแพ้ว สำนักงาน กศน. จังหวัดสมุทรสาคร

8) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “ทูตส่งเสริมการอ่านเมืองแห่งการเรียนรู้สู่สันติสุขโครงการบันทึกหมื่นเรื่องราวตามรอยเจ้าฟ้าพันก่อก่อน” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัตตานี สำนักงาน กศน. จังหวัดปัตตานี

9) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “Access Library” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเวียงหนองล่อง สำนักงาน กศน. จังหวัดลำพูน

10) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “รถเข็นเคลื่อนที่ บริการส่งเสริมการอ่าน...สำหรับชาวตลาด” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอวังทอง สำนักงาน กศน. จังหวัดพิษณุโลก

11) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “MARUKA MODEL” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนครพนม สำนักงาน กศน. จังหวัดนครพนม

13) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “อุบลราชธานีนครแห่งการอ่าน” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอตระการพืชผล สำนักงาน กศน. จังหวัดอุบลราชธานี

14) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “เกมส์บันไดงูหรรษา” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพุทไธสง สำนักงาน กศน. จังหวัดบุรีรัมย์

15) นวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน “รถสี่ล้อส่งเสริมการอ่าน” ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านแพ้ว สำนักงาน กศน. จังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ทั้งจากนักวิชาการ และจากแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถนำมาสังเคราะห์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อนำไปประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ได้ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อนำไปประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
1	กิจกรรมบันทึกการอ่าน	✓	-	-	-	-	-	-	1
2	กิจกรรมคู่มือรักการอ่าน	✓	-	-	-	-	-	-	1
3	กิจกรรมตอบคำถามสารานุกรม	✓	-	-	-	-	-	-	1
4	กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่	✓	-	-	-	-	✓	✓	3
5	กิจกรรมนิทานทำมือ	✓	-	-	-	-	-	-	1
6	กิจกรรมนิทาน Pop – up	✓	-	-	-	-	-	-	1
7	กิจกรรมเล่านิทานประกอบสไลด์	✓	-	-	-	-	-	-	1
8	กิจกรรมตลาดนัดหนังสือ	✓	-	-	-	-	-	-	1
9	กิจกรรมพบนักเขียน	✓	-	-	-	-	-	-	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
10	กิจกรรมจัดนิทรรศการ	✓	-	-	-	-	-	-	1
11	กิจกรรมค่ายการอ่าน	-	✓	-	-	-	-	-	1
12	กิจกรรมชมรมวรรณศิลป์	-	✓	-	-	-	-	-	1
13	กิจกรรมการประกวด	-	✓	-	-	-	-	✓	2
14	กิจกรรมบทกวี 3 บรรทัด	-	✓	-	-	-	-	-	1
15	กิจกรรมการเล่านิทาน	-	-	✓	-	-	-	-	1
16	กิจกรรมการแสดงหุ่น (Puppet show)	-	-	✓	-	-	-	-	1
17	กิจกรรมเกมส่งเสริมการอ่าน	-	-	✓	-	-	-	-	1
18	กิจกรรมตอบปัญหาจากการอ่าน หนังสือ	-	-	-	✓	-	-	-	1
19	กิจกรรมแนะนำหนังสือใหม่	-	-	-	✓	-	-	-	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
20	กิจกรรมสัปดาห์นักอ่าน	-	-	-	-	-	✓	-	1
21	กิจกรรมชมรมนักอ่าน	-	-	-	-	✓	-	-	1
22	เวทีเสวนาการอ่าน	-	-	-	-	✓	-	-	1
23	การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต	-	-	-	-	✓	-	✓	2
24	กิจกรรมแลกเปลี่ยนหนังสือ	-	-	-	-	✓	-	-	1
25	กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ	-	-	-	-	✓	-	-	1
26	กิจกรรมตู้เช่าหนังสือ (Red box)	-	-	-	-	✓	-	-	1
27	กิจกรรมมุมหนังสือใหม่	-	-	-	-	✓	-	-	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
28	กิจกรรมการอ่านเพื่อส่งเสริมพ่อแม่ อ่านให้ลูกฟัง (Book start)	-	-	-	-	-	✓	✓	2
29	กิจกรรมคณะลูกขุนเด็ก (Kids's jury)	-	-	-	-	-	✓	-	1
30	กิจกรรมเยี่ยมชมห้องสมุด (Library tour)	-	-	-	-		✓	-	1
31	กิจกรรมเพื่อนนักอ่าน (Reading buddies)	-	-	-	-	-	✓	-	1
32	กิจกรรมแข่งขันทักษะวิชาการ	-	-	-	-	-	✓	-	1
33	กิจกรรมศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ หรือสื่อในห้องสมุด	-	-	-	-	-	✓	-	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
34	กิจกรรมด้านภาษาต่างประเทศ	-	-	-	-	-	✓	-	1
35	กิจกรรมการอ่านผ่านเทคโนโลยี สารสนเทศ	-	-	-	-	-	✓	✓	2
36	กิจกรรมการอ่านส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้	-	-	-	-	-	✓	✓	2
37	บ้านหนังสืออัจฉริยะ	-	-	-	-	-	-	✓	1
38	บ้านหนังสือชุมชน	-	-	-	-	-	-	✓	1
39	ห้องสมุดประจำหมู่บ้าน	-	-	-	-	-	-	✓	1
40	อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน	-	-	-	-	-	-	✓	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
41	กิจกรรมบรรณสัญจร (Book Voyage)	-	-	-	-	-	-	✓	1
42	นั่งที่ไหน อ่านที่นั่น	-	-	-	-	-	-	✓	1
43	อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน	-	-	-	-	-	-	✓	1
44	ตู้หนังสือเคลื่อนที่ในตลาด	-	-	-	-	-	-	✓	1
45	หนังสือพิมพ์ฝาผนัง	-	-	-	-	-	-	✓	1
46	ห้องสมุดเคลื่อนที่สำหรับชาวตลาด	-	-	-	-	-	-	✓	1
47	เล่นตามพ่อ	-	-	-	-	-	-	✓	1
48	หนังสือล่องหน	-	-	-	-	-	-	✓	1
49	หนังสืออ่านฟรี e Book เคลื่อนที่	-	-	-	-	-	-	✓	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
50	อ่านที่ไหน...สบายใจที่นั่น	-	-	-	-	-	-	✓	1
51	อ่านแล้วจำ นำไปตอบคำถาม	-	-	-	-	-	-	✓	1
52	E – Book จุลสารส่งเสริมการอ่าน	-	-	-	-	-	-	✓	1
53	กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการ เรียนรู้	-	-	-	-	-	-	✓	1
54	ปันกันอ่าน ผ่านรถบริการอาหาร สมอง	-	-	-	-	-	-	✓	1
55	ออเจ้า รักการอ่านผ่าน QR-Code	-	-	-	-	-	-	✓	1
56	เชื่อมโยงเสียงท่าย รักการอ่าน ผ่านคิว อาร์โค้ด	-	-	-	-	-	-	✓	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
57	ห้องสมุด Delivery ส่งถึงที่ เริ่มจาก 0	-	-	-	-	-	-	✓	1
58	ทูตส่งเสริมการอ่านเมืองแห่งการ เรียนรู้สู่สันติสุขโครงการบันทึกหมิ่น เรื่องราวตามรอยเจ้าฟ้าพันกอ่าน	-	-	-	-	-	-	✓	1
59	Access Library	-	-	-	-	-	-	✓	1
60	รถเข็นเคลื่อนที่ บริการส่งเสริมการ อ่านสำหรับชาวตลาด	-	-	-	-	-	-	✓	1
61	MARUKA MODEL	-	-	-	-	-	-	✓	1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมส่งเสริม นิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในบริบทของการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงาน กศน. เพื่อนำไป ประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย						ความถี่	
		แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูล บนเว็บไซต์							กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในบริบทของการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดย สำนักงาน กศน.
		นรมน หอมกลบ (2556)	ทัศนีย์ จันอินทร์ (2557)	สิรินาฏ วงศ์สว่าง ศิริ (2559)	Gyr, Peter (2017)	Tyson (2018)	The Hague (2017)		
62	อุบลราชธานีนครแห่งการอ่าน	-	-	-	-	-	-	✓	1
63	เกมส์บันไดงูธรรมชาติ	-	-	-	-	-	-	✓	1
64	รถสี่ล้อส่งเสริมการอ่าน	-	-	-	-	-	-	✓	1
65	บ้านหลังเรียน	-	-	-	-	-	-	✓	1
66	ค่ายครอบครัว	-	-	-	-	-	-	✓	1

จากตารางที่ 2 แสดงผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย ข้อมูลบนเว็บไซต์ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อนำไปประกอบการร่างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลการสังเคราะห์จากความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป เพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการนำไปสังเคราะห์ร่วมกับแนวคิดที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ต่อไป ซึ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลการสังเคราะห์จากความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ได้แก่

- 1) กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ ความถี่เท่ากับ 3
- 2) กิจกรรมการประกวด ความถี่เท่ากับ 2
- 3) กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ความถี่เท่ากับ 2
- 4) กิจกรรมการอ่านเพื่อส่งเสริมพ่อแม่อ่านให้ลูกฟัง (Book Start) ความถี่เท่ากับ 2
- 5) กิจกรรมการอ่านผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ความถี่เท่ากับ 2
- 6) กิจกรรมการอ่านส่งเสริมอาชีพเพิ่มรายได้ ความถี่เท่ากับ 2

3.5 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ อ่างถึงในสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญและประโยชน์ของการอ่านหนังสือในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ไว้ดังนี้

- 1) การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น
- 2) ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่สามารถนำไปไหนมาไหนได้
- 3) หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น และมีอายุการใช้งานโดยไม่จำกัด
- 4) ผู้อ่านสามารถฝึกคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
- 5) การอ่านส่งเสริมให้สมองดี มีสมาธิ และมีสมาธิมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจ

จะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ และการพิจารณาพิเคราะห์ข้อความ

6) ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่านหรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านเองได้

7) หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและมีราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่นจึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่าไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใดโดยเฉพาะผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง

8) วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

บุพผา เรืองรอง (2556) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการเร้าใจ จูงใจให้เด็กสนใจอยากอ่าน เห็นความจำเป็นที่ต้องอ่าน และพยายามที่จะอ่านจนแตกฉาน เพื่อที่จะได้รู้เรื่องราวที่มีความรู้ มีความสนุกในหนังสือที่เด็กได้ไปรู้ไปเห็นจากกิจกรรมที่จัด

2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทำให้ผู้ที่ได้ร่วมกิจกรรมเกิดความรู้สึกได้ว่าการพยายามที่จะอ่าน และอ่านหนังสือนั้นมีคุณค่า เพราะเปิดโลกความคิดให้กว้าง เป็นอิสระที่จะรู้ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งผู้อื่น

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทำให้เกิดการอ่านจากคนหนึ่ง ขยายไปอีกหลายคน จนกลายเป็นกลุ่มสังคมที่มีความต้องการอ่านทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่อุดมไปด้วยความเจริญ

พงษ์ศักดิ์ สังฆะภิญโญ (2556) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1) สามารถพัฒนาความสนใจและรสนิยมในการอ่านให้กว้างขวางขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

2) สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการอ่าน

3) ทำให้ผู้อ่านเกิดทักษะและวิจารณ์ญาณในการอ่าน

4) เป็นการประชาสัมพันธ์ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ใช้ห้องสมุดและบรรณารักษ์

5) เป็นการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ใช้มาใช้ห้องสมุดและทรัพยากรห้องสมุด

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าประโยชน์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะช่วยเปิดโลกความคิดให้กว้างเป็นอิสระที่จะรู้ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น อีกทั้งยังเกิดทักษะคิดวิเคราะห์ และวิจารณ์ญาณในการอ่านฝึกคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะอ่าน ทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการอื่นไม่ว่าจะเป็นการฟัง การถาม การเขียน การได้อ่านหนังสือที่หลากหลายรูปแบบ ทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทักษะได้มากกว่าไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเองจากการอ่าน หรืออาจใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ

4. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิยักรักการอ่าน

4.1 ความหมายของนิยักรักการอ่าน

ศรีรัตน์ เจ็งกลินจันทร์ (2542) อธิบายว่า นิยักรักการอ่าน หมายถึง การใฝ่มุ่งมั่นในการอ่านและอ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัย แม้บางครั้งจะมีปัญหาและอุปสรรคต่อการอ่านบ้างก็ไม่ย่อท้อ คนที่มีนิยักรักการอ่านย่อมอ่านวัสดุบันทึกความรู้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือแม้แต่กระดาษห่อของ สามารถอ่านได้ ทุกสถานที่ทุกโอกาส

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) นิยาม นิยักรักการอ่าน ไว้ว่าการชอบอ่านจนเป็นนิสัย เมื่อมีเวลาว่างจะชอบอ่านมากกว่าทำอย่างอื่น และชอบอ่านหนังสือหรือวัสดุการอ่านทุกชนิด ทุกประเภท ทั้งหนังสือที่ให้ความบันเทิงและสารคดี คนที่อ่านหนังสือตลอดเวลาเรียกว่า “หนอนหนังสือ”

สฤณี เกรียงชัยพร (2548) ให้ความหมายของนิยักรักการอ่านไว้ว่า หมายถึงพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสือ ความตั้งใจและต้องการที่จะอ่านเป็นพฤติกรรมที่ได้รับการฝึกฝนเป็น

เวลานานจนกลายเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสนใจ หรือชอบที่จะอ่าน ได้แก่ การอ่านหนังสือทุกที่เมื่อมีเวลาและโอกาส มีความต้องการจะอ่านเองโดยไม่มีสมาธิมาบังคับ มีความรู้สึกพอใจที่จะอ่านอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และมีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการอ่าน

ซูติมาศ มีมัน (2557) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งที่คนเราไม่ได้มีมาตั้งแต่เกิดการที่เราจะมีนิสัยรักการอ่านจึงต้องมีการฝึกอ่านเป็นประจำต้องมีความขยันที่จะรักกับการอ่านไม่ว่าเราจะอ่านหนังสือนิทาน การ์ตูนหนังสือนิยาย วารสาร หนังสือเรียนหรือหนังสืออะไรก็ได้ที่เราอยากอ่านแต่ต้องเลือกอ่านที่มีความเหมาะสมนี้คือ การเริ่มต้นการสร้างนิสัยรักการอ่าน

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคเหนือ (2557) กล่าวว่า นิสัยรักการอ่านจำเป็นต้องมีการปลูกฝังและชักชวนให้เกิดความสนใจการอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

กานต์ธิดา บุญเสริม (2558) ได้ให้ความหมายของคำว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึง การฝึกใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องในการอ่าน และอ่านจนเคยชิน นิสัยไม่ใช่สัญชาตญาณ หากแต่เป็นปฏิกิริยาที่เกิดจากการทำซ้ำ เช่น การอ่านจนเคยชิน

จุฑามาส เทว (2558) ได้ให้ความหมายของคำว่านิสัยรักการอ่าน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความสนใจในการอ่าน การใช้เวลาวางในการอ่าน การฝึกใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องต่อการอ่าน อ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัยแม้บางครั้งจะมีปัญหาหรืออุปสรรคบ้าง

แจ็กสัน, ชาร์ล (Jackson, Charles. 2014) ให้แนวคิดเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านไว้ว่า เป็นการสนใจอ่านตลอดเวลา มีเวลาในการอ่านอย่างสม่ำเสมอจนเป็นติดเป็นนิสัย ให้ความสำคัญกับการอ่าน มีหนังสือในกระเป๋าเพื่ออ่านตลอดเวลา มีความสนุกสนานกับการได้อ่านหนังสือรวมทั้งชอบอ่านให้บุคคลอื่นได้ฟัง และมีความสุขที่ได้อ่านให้คนอื่นฟัง

ฮัก, คาเรน (Hagg, Karen. 2017) ให้แนวคิดเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ไว้ว่าเป็นการทำให้การอ่านเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน โดยอ่านอย่างอิสระเพื่อความเพลิดเพลิน อ่านทุกวัน รวมทั้งเชิญชวนให้พ่อ แม่ พี่น้อง ญาติ และคนในครอบครัวอ่านเสมอได้อย่างคล่องแคล่วใช้เวลาในการอ่านอย่างน้อย 90 นาทีใน 1 วัน

เบเกอร์, เควิน (Baker, Kevin. 2019) ให้แนวคิดเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่าน ไว้ว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่ดีนั้นมีความสำคัญต่ออนาคตของลูก เพิ่มความสนใจในการอ่านที่ดีตั้งแต่ลูกยังเป็นวัยเด็กซึ่งจะช่วยพัฒนาความสนใจของเด็กและช่วยให้มีสมาธิขึ้นและเป็นเวลานานขึ้น และใช้เวลาส่วนใหญ่อ่านหนังสือ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เน้นการอ่าน โดยเชื่อว่าการอ่านเป็นประจำตั้งแต่อายุนี้น้อยมีแนวโน้มที่ทำให้เกิดการพัฒนาการอ่านอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่านิสัยรักการอ่านเป็นการกระทำที่แสดงออกถึงความสนใจในการอ่าน การใช้เวลาวางในการอ่าน เป็นสิ่งที่คนเราต้องมีการฝึกอ่านเป็นประจำหากต้องการให้การอ่านหนังสือจนเกิดเป็นนิสัยจำเป็นต้องมีการปลูกฝังและชักชวนให้เกิดความสนใจการอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นการฝึกใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องในการอ่าน และอ่านจนเคยชิน

4.2 การสร้างนิสัยรักการอ่าน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552) กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกัน นับตั้งแต่องค์กรที่ใหญ่ที่สุด คือ รัฐบาลหรือ กระทรวงศึกษาธิการ จนกระทั่งถึงสถาบันที่เล็กที่สุด คือ สถาบัน ครอบครัว ดังนี้

1) กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องประกาศเจตนารมณ์ และกำหนดนโยบายการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ชัดเจนและต่อเนื่อง สนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ให้แก่สถานศึกษาในการจัดกิจกรรมต่างๆ สร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน กระทรวงสำคัญๆ รวมทั้งทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้ราคาหนังสือถูกลง และจัดให้มีตลาดนัดหนังสือในเขตพื้นที่การศึกษาเป็นประจำทุกปี เป็นต้น

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องเป็นผู้ประสานแหล่งการเรียนรู้ องค์กรความรู้ที่มีในชุมชน หรือท้องถิ่นเป็นพี่เลี้ยง สนับสนุน ช่วยแก้ปัญหา ให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จตามนโยบายที่วางไว้

3) สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ต้องร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ครูต้องตระหนักเสมอว่า การอ่านเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการสร้างนิสัยรักการอ่านนั้นไม่เฉพาะในการเรียนรู้ล้วนแล้วแต่สามารถสร้างผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่านได้ทั้งสิ้น

4) ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เพราะเสียงที่ลูกได้ยิน กับอ้อมกอดที่อบอุ่นจากพ่อแม่ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่ลูกพึงจะได้รับ ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่จะก้าวเข้าไปถึงในเรื่องของการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและบุคคลในครอบครัวไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ล้วนมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้ลูกหลานรักการอ่านโดยเริ่มต้นจากการอ่าน “หนังสือสำหรับเด็ก” หรือ “หนังสือนิทาน” ให้เด็กฟัง เพราะหนังสือเหล่านี้มีถ้อยคำและจังหวะที่ไพเราะ อ่อนหวาน นุ่มนวล และมีภาพประกอบสีสันสวยสดงดงามเป็นสิ่งที่กระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญครอบครัวจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สัมผัสกับ “การอ่าน” อยู่เสมอในชีวิตประจำวัน พ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวเป็นแบบอย่างการอ่านที่ดี แล้วเด็กจะซึมซับนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก

5) ชุมชนอาจมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการส่งเสริมการอ่านได้ด้วยการให้บริการต่างๆ สนับสนุนแหล่งความรู้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรความรู้ให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการอ่านได้สม่ำเสมอ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญ 3 ประการที่ช่วยส่งเสริมให้คนสิงคโปร์ มีค่านิยมและให้ความสำคัญในการอ่านหนังสือ ได้แก่

ปัจจัยที่ 1 การส่งเสริมค่านิยมรักการอ่านของประเทศอย่างเป็นระบบปัจจัยที่ทำให้สิงคโปร์ ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคนในประเทศให้รักการอ่านหนังสือ คือ การมียุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยนโยบายที่สิงคโปร์ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากคือการส่งเสริมค่านิยม

รักการอ่านในวัยเด็ก เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่สามารถปลูกฝังค่านิยมรักการอ่านได้ดีที่สุด โดยเน้นให้พ่อแม่อ่านหนังสือและทำกิจกรรมร่วมกับลูกเป็นหลัก ห้องสมุดสิงคโปร์ยังมีสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ มีมาตรฐานระดับสากล และเหมาะแก่การพัฒนาการอ่านในวัยเด็ก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมพิเศษมากมาย เช่น การจัดอบรมโครงการสร้างนักอ่าน (Raise-A-Reader) ให้กับคุณครู พ่อแม่ และบุตรหลานอายุระหว่าง 0 - 9 ปี กิจกรรมการส่งเสริมการเล่านิทาน และกิจกรรมพิเศษมากมายในช่วงวันหยุด หรือแม้จะเป็นโครงการทูตกิจกรรมการอ่านหนังสือวัยจิ๋ว (Junior reading ambassador) ซึ่งถือเป็นโครงการที่เน้นให้การอ่านเปรียบเสมือนกิจกรรมยามว่างที่สนุกและมีคุณค่า เพิ่มความมั่นใจและความเป็นผู้นำในวัยเด็กอีกด้วย และที่สำคัญโครงการนี้ยังเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างหอสมุดแห่งชาติกับโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย นอกเหนือจากการส่งเสริมการอ่านในวัยเด็ก ประเทศสิงคโปร์ยังส่งเสริมการอ่านของเยาวชนและวัยอื่นๆ ผ่านหลายโครงการ เช่น โครงการ Read Singapore ที่มีการทำห้องสมุดเคลื่อนที่ (Pop-up library) ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อให้ทุกคน ทุกอาชีพ ทุกช่วงอายุในประเทศเข้าถึงหนังสือที่น่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีทีมส่งเสริมให้เกิดชมรมนักอ่าน (Book club) ที่จัดกิจกรรมทั้งในภาษาจีน ภาษามลายู และภาษาทมิฬ (สำหรับคนอินเดียบางส่วน) รวมแล้วมากกว่า 100 แห่งทั่วสิงคโปร์ ทั้งในชุมชน ในองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ รวมทั้งช่วยจัดฝึกอบรมคนให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการประชุม (Facilitator) ในชมรมนักอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ปัจจัยที่ 2 ระบบการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพการที่ประเทศสิงคโปร์มีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้สิงคโปร์มีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นลำดับต้นของโลก นโยบายการศึกษายังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศมีค่านิยมรักการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น นโยบายการศึกษา “Teach Less Learn more” ที่ครูไม่ได้เป็นศูนย์กลาง ไม่เน้นการบอกเล่าของครูผู้สอน แต่ทำหน้าที่ในการทำทลายความคิดของเด็ก สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ผ่านการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) หรือการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) ทำให้เด็กคิด ถามคำถาม อยากเรียนรู้ สนใจค้นคว้าหาข้อมูล อ่านหนังสือในสิ่งที่ตนเองกำลังทำและสนใจ ซึ่งมีผลทำให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและอ่านหนังสือเพื่อให้ได้ประโยชน์ไม่ใช่เพื่อการสอบเท่านั้น จากการที่ระบบการศึกษาของสิงคโปร์เน้นให้ครูสอนเด็กน้อยลง ดังนั้น สิงคโปร์จึงสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้นเพื่อรองรับนโยบายทางการศึกษาดังกล่าว เช่น ห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ที่นอกจากจะมีคุณภาพระดับโลก ยังเป็นเสมือนแหล่งการเรียนรู้ที่สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับคนในประเทศและส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านของประเทศได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยที่ 3 การมีส่วนร่วมของสังคม เนื่องจากรัฐบาลสิงคโปร์ได้พยายามผลักดันให้การอ่านหนังสือเป็นวาระแห่งชาติชุมชนและองค์กรต่างๆ ในประเทศสิงคโปร์จึงพยายามเข้ามามีบทบาทเพื่อทำให้วัฒนธรรมการอ่านหนังสือของประเทศกลับมามีชีวิตขึ้นอีกครั้ง กลุ่มหรือชุมชนหลายแห่งในประเทศสิงคโปร์มีความพยายามสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่คนในประเทศ ตัวอย่างชุมชนที่มีบทบาทโดดเด่น คือ National University of Singapore Literary Society (สังคมการอ่านออกเขียนได้แห่งมหาวิทยาลัยสิงคโปร์แห่งชาติ) ซึ่งก่อตั้งในปี 1961 โดยมีจุดประสงค์ในการแบ่งปันประสบการณ์วัฒนธรรมด้านวรรณกรรมให้แก่เยาวชนและนักเขียนในสิงคโปร์ เช่น การจัดกิจกรรมการแข่งขันการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative writing) เป็นต้น

อีกตัวอย่างหนึ่ง คือ กลุ่ม Book and Beer ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้คนสิงคโปร์รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนหนังสือที่อ่านแล้ว พร้อมกับร่วมดื่มเครื่องดื่มต่างๆ ระหว่างการอ่านหนังสือร่วมกัน กลุ่ม Book and Beer ถือเป็นกลุ่มที่รวมตัวคนชอบอ่านหนังสือเข้ามาแบ่งประสบการณ์และสาระดีๆ จากหนังสือที่ตนอ่าน นอกจาก NUS Literary Society และ Book and Beer แล้วยังมีชุมชนคนรักหนังสือจำนวนมากที่เกิดขึ้นในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมการอ่านหนังสือคือสิ่งที่สำคัญระดับชาติ

เพ็ญพิมล คงมนต์ (2557) ได้กล่าวถึง หลัก 3 ประการในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การฝึกนิสัยตนเอง ให้รักการอ่านไม่ใช่เรื่องยาก เพราะหนังสือมีเรื่องที่น่าสนใจมากมายและยังเป็นสิ่งที่หาได้ง่ายตามความชอบและความสนใจของแต่ละคน โลกของหนังสือเป็นโลกแห่งอิสระเสรีทางความคิด เราสามารถอ่านความคิดของผู้อื่นแล้วนำมาพัฒนาความคิดของตนเอง การปลูกฝังตนเองให้รักการอ่าน ทำได้ด้วยหลักง่ายๆ 3 ประการ ดังนี้

1) อ่านตามความสนใจ การเริ่มอ่านจากเรื่องที่ตัวเองชอบและสนใจจนทำให้อ่านหนังสือได้โดยไม่เบื่อ เราอาจเริ่มต้นอ่านจากเรื่องสั้นๆ ไม่ยาวมาก มีภาพประกอบ โดยอาจเริ่มจากการอ่านนิทาน เรื่องสั้น หรือ เรื่องที่จบภายในตอนเดียว ถ้าเรามีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านก็จะอ่านได้ต่อเนื่อง

2) อ่านให้สม่ำเสมอ การอ่านอย่างสม่ำเสมอเป็นบันไดขั้นแรกของผู้ที่รักการอ่าน เพราะจะต้องอ่านจนเป็นนิสัย ทันทีที่ว่างจากหน้าที่ที่ทำในชีวิตประจำวัน เราก็สามารถหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านได้ ถ้าเราสามารถอ่านได้สม่ำเสมอ เราก็จะเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านได้

3) อ่านให้เจอขุมทรัพย์ ขุมทรัพย์ที่ว่านี้ไม่ใช่ทรัพย์สิน เงินทอง แต่เป็น “ขุมทรัพย์แห่งปัญญา” ซึ่งมีค่ามหาศาล เป็นขุมทรัพย์แห่งความรู้ที่ใครก็มาแย่งชิงไปไม่ได้ ผู้อ่านจะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน ข้อคิด คุณธรรมที่แฝงอยู่จากเรื่องที่อ่าน รวมถึงได้พัฒนาอารมณ์ของตนเอง ก่อให้เกิดการพัฒนาผู้อ่านในทางที่ดี ฉะนั้นหนังสือที่ดีก็เปรียบเสมือนว่าเราได้พบขุมทรัพย์นั่นเอง

นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) กล่าวถึงวิธีการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านสามารถทำได้โดยกำหนดวิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีประเด็นหลัก 3 ประการ คือ

- 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย
- 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

นอกจากนั้นประเด็นการปฏิรูปเร่งด่วน คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอด

ชีวิตและมีคุณภาพ กำหนดมาตรการหลัก คือ วรรณคดีให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม กำหนดมาตรการรอง 4 ประการ คือ

- 1) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้
- 2) พัฒนาห้องสมุดชุมชน ให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดมีชีวิต
- 3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นที่หลากหลาย มีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง

เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

4) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน หรือท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าการสร้างนิสัยรักการอ่าน จะประสบความสำเร็จจำเป็นอาศัยทั้งการส่งเสริมจากสถาบันครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานภายนอก และหมู่บ้านชุมชน รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่จะส่งเสริมค่านิยมรักการอ่านให้ยั่งยืน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้ประชาชนได้อ่านตามความสนใจ อ่านอย่างสม่ำเสมอ และอ่านด้วยความเพลิดเพลิน หรือสามารถกล่าวได้ว่าสถาบันครอบครัว มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวควรเป็นแบบอย่างการอ่านที่ดี แล้วเด็กจะซึมซับนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก และรัฐบาล ควรการมียุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพการผลักดันให้การอ่านหนังสือเป็นวาระแห่งชาติ และมียุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ พัฒนาห้องสมุดชุมชน ให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดมีชีวิต พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นที่หลากหลาย มีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน หรือท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น รวมทั้งสถานศึกษา ควรเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ต้องร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ครูต้องตระหนักเสมอว่า การอ่านเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการสร้างนิสัยรักการอ่านนั้นไม่เฉพาะในการเรียนรู้ล้วนแล้วแต่สามารถสร้างผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่านได้ทั้งสิ้น และหมู่บ้านชุมชน ควรมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการส่งเสริมการอ่านได้ด้วยการให้บริการต่างๆ สนับสนุนแหล่งความรู้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการอ่านได้สม่ำเสมอ

จากแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการนิยัรการอ่านที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์ และนำมาสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อคำถามสภาพนิยัรการอ่านของประชาชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคายในแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพนิยัรการอ่านสำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมนิยัรการอ่าน สำหรับประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านจากจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์

ที่	ลักษณะของผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านจากจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์									ความถี่
		ศรีรัตน์ เจิ้งกิ้นจันท์ (2542)	ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542)	สกุณี เกรียงชัยพร (2548)	ชุดิมาศ มีมัน (2557)	กานต์ธิดา บุญเสริม (2558)	จุฑามาส เทวา (2558)	Jackson, Charles (2014)	Hagg, Karen (2017)	Baker, Kevin (2019)	
1	มุ่งมั่นในการอ่าน/สนใจอ่านตลอดเวลา	✓	-	✓	-	✓	-	✓	-	-	4
2	อ่านจนเคยชิน	✓	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	4
3	อ่านจนเป็นกิจวัตรประจำวัน	✓	✓	✓			✓	✓	✓		6
4	แม้มีปัญหา และอุปสรรคในการอ่าน ก็ไม่ท้อ ยังคงอ่านต่อไป	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-	2
5	อ่านวัสดุบันทึกความรู้ทุกประเภท	✓	✓	-	-	-	-	✓	-	-	3
6	อ่านได้ทุกวัน ทุกสถานที่ ทุกเวลา และทุก โอกาส	✓	✓		✓		✓	✓	✓		6
7	แสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสืออย่าง ชัดเจน	-	-	✓	-	-	✓	-	-	-	2
8	อ่านเองโดยไม่มีใครบังคับ	-	-	✓	-	-	-	✓	✓	-	3
9	มีทัศนคติทางบวกเกี่ยวกับการอ่าน	-	-	✓	-	-	-	-	-	-	1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ลักษณะของผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน	ผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านจากจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์									ความถี่
		ศรีรัตน์ เจ็งกลิ่นจันทร์ (2542)	ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542)	สกุณี เกรียงชัยพร (2548)	ชุติมาศ มีมัน (2557)	กานต์ธิดา บุญเสริม (2558)	จุฑามาส เทวา (2558)	Jackson, Charles (2014)	Hagg, Karen (2017)	Baker, Kevin (2019)	
10	ฝึกอ่านเป็นประจำ	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	1
11	ขยันอ่าน	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	1
12	อ่านอย่างสนุกสนาน	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	2
13	มีความสุขที่ได้อ่านให้คนอื่นฟัง	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	2
14	อ่านได้อย่างคล่องแคล่ว	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	1
15	ครอบครัวสนับสนุนให้อ่าน	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
16	อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้อ่าน	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	1

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนิสัยรักการอ่านจากจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และข้อมูลบนเว็บไซต์ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกจากผลการสังเคราะห์จากแนวคิดตั้งแต่ 3 แนวคิดขึ้นไป สามารถสรุปได้ว่าลักษณะของบุคคลมีนิสัยรักการอ่าน มีดังนี้

- 1) อ่านจนเป็นกิจวัตรประจำวัน
- 2) อ่านได้ทุกวัน ทุกสถานที่ ทุกเวลา และทุกโอกาส
- 3) มุ่งมั่นในการอ่าน หรือสนใจอ่านตลอดเวลา
- 4) อ่านจนเคยชิน
- 5) อ่านวัสดุบันทึกความรู้ทุกประเภท
- 6) อ่านเองโดยไม่มีใครบังคับ

5. บริบทอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคายโดยสังเขป

5.1 ประวัติ

อำเภอโพธิ์ตาก เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอสรีเชียงใหม่ ทางราชการได้แบ่งพื้นที่การปกครองออกมาตั้งเป็นกิ่งอำเภอโพธิ์ตาก ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 1 มิถุนายนพ.ศ. 2540 มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ปีเดียวกันและต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาลงวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอโพธิ์ตาก โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายนปีเดียวกัน

5.2 การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอโพธิ์ตากแบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 3 ตำบล 27 หมู่บ้าน ได้แก่

5.2.1 ตำบลโพธิ์ตาก (Pho Tak) มีจำนวน 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1) บ้านโพธิ์ตาก หมู่ 1	2) บ้านโพธิ์ตาก หมู่ 2
3) บ้านโพธิ์ตาก หมู่ 3	4) บ้านสาวแลเหนือ หมู่ 4
5) บ้านสาวแลใต้ หมู่ 5	6) บ้านสาวแลกลาง หมู่ 6
7) บ้านศรีวิไล หมู่ 7	

5.2.2 ตำบลโพนทอง (Phon Thong) มีจำนวน 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1) บ้านโพนทอง หมู่ 1	2) บ้านโพนทอง หมู่ 2
3) บ้านกาหม หมู่ 3	4) บ้านดอนไผ่ หมู่ 4
5) บ้านไร่ หมู่ 5	6) บ้านม่วง หมู่ 6
7) บ้านนาฝาย หมู่ 7	8) บ้านดงเหล่า หมู่ 8
9) บ้านสันติสุข หมู่ 9	10) บ้านโพนทอง หมู่ 10
11) บ้านโคกบุญสนอง หมู่ 11	

5.2.3 ตำบลด้านศรีสุข (Dan Si Suk) มีจำนวน 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

2.3.1) บ้านด้านศรีสุข หมู่ 1	2.3.2) บ้านน้ำทอน หมู่ 2
2.3.3) บ้านศูนย์กลาง หมู่ 3	2.3.4) บ้านบางกอกน้อย หมู่ 4
2.3.5) บ้านดอนขนุน หมู่ 5	2.3.6) บ้านห้วยหินขาว หมู่ 6
2.3.7) บ้านห้วยหมากพริก หมู่ 7	2.3.8) บ้านภูน้ำม่วง หมู่ 8
2.3.9) บ้านพรเจริญ หมู่ 9	

5.3 ที่ตั้ง และอาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอศรีเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอศรีเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอท่าบ่อ และอำเภอบ้านผือ (จังหวัดอุดรธานี)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอบ้านผือ (จังหวัดอุดรธานี) และอำเภอสังคม

5.4 จำนวนประชากร

อำเภอโพธิ์ตากจำนวนประชากร ทั้งหมด 15,334 คน แยกเป็น

5.4.1) ประชากรตำบลโพธิ์ตาก จำนวน 4,060 คน แบ่งเป็น ชาย จำนวน 7,717 คน
เป็นหญิง จำนวน 1,996 คน

5.4.2) ประชากรตำบลโพธิ์ทอง จำนวน 6,438 คน แบ่งเป็น ชาย จำนวน 3,183 คน
เป็นหญิง จำนวน 3,255 คน

5.4.3) ประชากรตำบลด้านศรีสุข จำนวน 4,836 คน แบ่งเป็น ชาย จำนวน 2,470 คน
เป็นหญิง จำนวน 2,366 คน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 วิจัยในประเทศ

อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์, รุ่งรุจี ศรีตาเดช และดร.ณิ สายหยุด นิมพลี (2558) ดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กอนุบาล : กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิต (ภายใต้ความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอกาแพงเพชรเขต 1 กับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็กอนุบาล ผู้ให้ข้อมูลหลักในครั้งนี้ประกอบด้วย ครูประจำชั้นและครูผู้ช่วยระดับชั้นอนุบาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน บรรณารักษ์ และนักศึกษา จำนวน 48 คนและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการสอน การจัดกิจกรรมห้องสมุดและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านใน

สถานศึกษา จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ปฏิบัติจริงทุกด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม ด้านการใช้สื่อส่งเสริมการอ่าน และด้านคุณภาพของสื่อส่งเสริมการอ่าน เมื่อจำแนกรายข้อของแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า 1.1) ด้านการบริหารจัดการคือ มีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยตนเอง 1.2) ด้านบุคลากรคือ อาจารย์ประจำชั้น 1.3) ด้านระยะเวลาคือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตลอดภาคเรียน 1.4) ด้านความถี่คือ มากกว่า 10 ครั้ง 1.5) ด้านช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมคือ ช่วงที่มีการเรียนการสอน 1.6) ด้านสถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมคือ ในห้องเรียนหรือหน่วยงาน 1.7) ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรม คือ เล่านิทาน และอ่านหนังสือให้ฟังมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 1.8) ด้านการใช้สื่อส่งเสริมการอ่านคือ หนังสือนิทาน 1.9) ด้านคุณภาพของสื่อส่งเสริมการอ่านคือ มีความเหมาะสมกับระดับวัยของเด็ก 2) แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากการจัดลำดับความถี่มากไปหาน้อยในแต่ละด้าน 4 ลำดับ พบว่า 2.1) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ 2.1.1) จัดกิจกรรมในรูปแบบฐานกิจกรรมและหมุนเวียนให้นักเรียนเข้าร่วมทุกฐาน 2.1.2) จัดกิจกรรมนอกสถานที่และหมุนเวียนไปยังโรงเรียนต่างๆ ในรูปของเครือข่ายส่งเสริมการอ่าน 2.1.3) จัดกิจกรรมที่มีการใช้สื่อหรืออุปกรณ์อย่างง่ายเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อและทักษะต่างๆ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการแสดงออก เช่น แสดงบทบาทสมมุติตัวละคร 2.1.4) จัดกิจกรรมให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม มีความร่วมมือกับโรงเรียนหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมร่วมกัน และมีการกระตุ้นและสนใจในการสร้างนิสัยรักการอ่าน เช่น มอบรางวัล ใบประกาศนียบัตร ฯลฯ 2.2) ด้านรูปแบบกิจกรรม ได้แก่ 2.2.1) เล่านิทาน ระบายสีและเล่าเรื่องจากภาพ 2.2.2) จัดมุมเด็ก หรือมุมหนังสือ 2.2.3) ประดิษฐ์สื่อส่งเสริมการอ่านอย่างง่าย อ่านหนังสือหรือเล่าเรื่องจากหนังสือ แสดงบทบาทสมมุติ 2.2.4) เล่นเกมส่งเสริมการอ่าน 2.3) ด้านสื่อส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ 2.3.1) หนังสือเด็ก 2.3.2) บทเพลง 2.3.3) ภาพวาดระบายสี 2.3.4) การ์ตูนเล่มเล็กและหนังสือเรียนระดับอนุบาล 2.4) ด้านผู้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ได้แก่ 2.4.1) อาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์พี่เลี้ยง 2.4.2) นักเรียนและครูประจำชั้นร่วมกัน 2.4.3) อาจารย์ผู้สอน 2.4.4) บรรณารักษ์

จิตติยา เนตรวงษ์ (2559) ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านและทักษะชีวิตด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตสำหรับเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการส่งเสริมการอ่าน และสภาพทักษะชีวิตของ เด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของครูปฐมวัย 2) สร้างรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อเสริมสร้างนิสัย รักการอ่านและทักษะชีวิตด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตสำหรับเด็กปฐมวัย 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านฯ และ 4) รับรองและนำเสนอรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 4 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) ครูปฐมวัย จำนวน 143 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญเพื่อการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน และประชุมกลุ่ม จำนวน 8 คน 3) เด็กปฐมวัย จำนวน 25 คน และ 4) ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับรองรูปแบบ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3) แบบสังเกตพฤติกรรมรักการอ่าน และทักษะชีวิตฯ และ 4) แบบรับรองรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านฯ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์

เนื้อหา ค่าเฉลี่ย เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งผลการศึกษพบว่า 1) สภาพการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กปฐมวัยของครูปฐมวัยโดยภาพรวม การปฏิบัติอยู่ระดับมาก การปฏิบัติกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยของ ครูปฐมวัย โดยภาพรวม การปฏิบัติอยู่ระดับมาก รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ (1) บุคลากร (2) การจัดการและทรัพยากรเพื่อดำเนินการ (3) กิจกรรมเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (4) พื้นที่ดำเนินการและสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการอ่านและ ทักษะชีวิต และ (5) การประเมินผล 3) พฤติกรรมรักการอ่าน และทักษะชีวิตของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก และ 4) ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในระดับมาก

วาริน เขียวกลาง (2559) ดำเนินการวิจัยเรื่องการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี จำแนกตามตำแหน่ง เพศ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สังกัด และขนาดของโรงเรียน 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร และครู ปีการศึกษา 2557 จำนวน 348 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพและมีค่าความเชื่อมั่น 0.978 ผลการวิจัย พบว่า 1) การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อม ส่วนอันดับสุดท้าย ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและองค์กรเอกชน 2) การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา สถานภาพสมรส และขนาดโรงเรียน ให้ระดับการปฏิบัติส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้งในภาพรวม และรายด้าน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามเพศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ให้ระดับการปฏิบัติส่งเสริมนิสัยรักการอ่านทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) วิเคราะห์เนื้อหาจากประเด็นการจัดกลุ่มสนทนา เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กมีการเรียนรู้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระผู้บริหารควรกระตุ้นส่งเสริม ให้ครู และบูรณาการกิจกรรม

อัญชลี ธีรสสุข และยุรวรรณ คล้ายมงคล (2559) ดำเนินการวิจัยเรื่องการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และ 2) นำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูนักเรียน และผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกรุงเทพมหานคร 6 โรงเรียนผลการวิจัย

พบว่า 1) องค์ประกอบของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนประถม มีดังนี้ (1) ความสำคัญของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (2) เป้าหมายของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (3) หลักการในการดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (4) ผลสำเร็จที่ได้จากการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (5) การนำผลความสำเร็จจากการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านไปขยายผล 2) แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่งเสริมสนับสนุนทักษะ ความสามารถ ของทั้งผู้บริหาร ครู ครูบรรณารักษ์ นักเรียน พัฒนาแหล่งการอ่าน เห็นความสำคัญความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู บรรณารักษ์ นักเรียน และผู้ปกครอง ผนวกส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กิจกรรม ตัวแบบที่ดี การใช้การเสริมแรง และการนำปัจจัยที่ส่งเสริมกับปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เกิดขึ้นปรับให้เกิดแนวทางที่เป็นเลิศในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

6.2 วิจัยต่างประเทศ

อะโบเก้, ไมเคิล โอเอเซีย และชิงจิง เหลียง (Aboagye Michael Osei and Qing Jing Liang. 2010) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนของประเทศกานา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กก่อนวัยเรียนของประเทศกานา แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือเด็กก่อนวัยเรียนในประเทศกานา และแบ่งออกเป็นกลุ่มปกติ และกลุ่มควบคุม ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กวัยก่อนเรียน คือ ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจูงใจทำให้เกิดบรรยากาศการอ่าน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่เหมาะสม

แอนนา เบลล่า มาติน และอเล็กซานเดอร์ มาเกต (Ana Bela Martins and Alexandra Marques. 2010) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในชุมชนในประเทศโปรตุเกส การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างเครือข่ายการอ่านในประเทศโปรตุเกส โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ห้องสมุดโรงเรียนทั่วประเทศ การดำเนินการวิจัยเป็นลักษณะการสร้างเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนในลักษณะการเชื่อมโยงสื่อการอ่าน การเชื่อมโยงสื่อการอ่านผ่านแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้น รวมทั้งการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียน และประชาชนสามารถใช้สื่อการอ่านร่วมกันได้ทั่วประเทศ เน้นการเพิ่มบทบาทห้องสมุดโรงเรียน และการทำงานร่วมกันของห้องสมุดโรงเรียนทั่วประเทศ โปรตุเกส รวมทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่เน้นกิจกรรมการอ่านที่สามารถเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการเพิ่มอัตราการอ่าน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน

มาเลน รีตีฟวา วาเลนเตีย และคนอื่นๆ (Marlén Rátiva Velandia and other. 2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านบนเว็บไซต์สำหรับวัยรุ่น การศึกษามีวัตถุประสงค์ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านผู้อ่านกลุ่มวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่าลักษณะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านบนเว็บไซต์ที่วัยรุ่นให้ความสนใจ ได้แก่ 1) กิจกรรมที่มีลักษณะสามารถโต้ตอบกลับได้เมื่อวัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 2) กิจกรรมที่ทำทลายความสามารถในการค้นหาเกี่ยวกับการอ่านบนเว็บไซต์ เช่น การค้นหาคำตอบบนเว็บไซต์เพื่อชิงรางวัล กิจกรรมพจนานุกรมออนไลน์ เป็นต้น

ฮันเชียน หวัง , เหยาสูซาย และชินเชียน หวัง (Han-Chen Huang , Yao-Hsu Tsai , Shih-Hsiang Huang (2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศจีน การศึกษาครั้งนี้ใช้กระบวนการลำดับชั้นการวิเคราะห์ (AHP) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา ในประเทศจีน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) และกลยุทธ์ของผู้บริหาร 3) ครูผู้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และ 4) ครอบครัว

เหมย จู , เจีย ชิงชิง และ ยาเวียนเซียง (Mei-Ju Chou, Jui-Ching Cheng and Ya-Wen Cheng. 2016) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านของเด็กเล็กในประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านของเด็กเล็กในประเทศจีน ได้แก่ 1) การสร้างแรงจูงใจให้ชวนอ่านด้วยบรรยากาศที่เหมาะสม 2) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านควรเป็นกิจกรรมที่เน้นเด็กเล็กเป็นศูนย์กลาง และ 3) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นส่วนหนึ่งของการอ่าน

คอลเวล เจ วูดเวล และ เอล ฮันจิสัน Colwell, J., Woodward, L., and Hutchison, A. (2018) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การสำรวจกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของชมรมหนังสือดิจิทัลที่เหมาะสมกับวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่ากิจกรรมส่งเสริมการอ่านของชมรมหนังสือดิจิทัล ได้แก่ 1) กิจกรรมวรรณคดีออนไลน์ 2) กิจกรรมอินเทอร์เน็ตนอกโรงเรียน และ 3) กิจกรรมการสนทนาออนไลน์

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของประชาชนอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย จากหนังสือ วาสาร บทความ ฐานข้อมูลออนไลน์ สามารถสรุปได้ว่าการอ่าน หมายถึง ทักษะของบุคคลที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตเป็นกระบวนการทางจิต เมื่ออ่านข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะทำให้บุคคลซึมซับข้อมูลจากข้อความภาษาเขียน นำไปสร้างจินตนาการถ่ายทอดความรู้ออกมาจากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ในตัว รวมทั้งสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการอ่าน หรืออาจกล่าวได้ว่าการอ่านทำให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ ดังนั้นการอ่านจึงมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้อ่านมากจะทำให้มีคลังข้อมูลอยู่ในสมองมากทำให้เป็นผู้ที่ทันโลกทันเหตุการณ์อยู่เสมอ นอกจากนั้นการอ่านยังเป็นการพัฒนาความคิดทำให้บุคคลเป็นคนมีความรอบรู้ และยังเป็นการสร้างบุคลิกอุปนิสัยของบุคคลตามเนื้อหาหนังสือ หรือข้อความที่ได้อ่านซึ่งเกิดจากการจินตนาการไปตามข้อความที่ได้อ่าน ฉะนั้นผู้ที่อ่านหนังสือมากจึงมักเป็นปราชญ์ หรือนักคิดจะเป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษา หรือความสำเร็จในหน้าที่การงานต่อไป และมีประโยชน์ในการสร้างสมาธิ ทำให้เกิดความคิดและยังทำให้เป็นผู้รอบรู้และฉลาดขึ้น อีกทั้งยังช่วยในการพัฒนาตนเองให้เกิดแรงบันดาลใจ และปรับตัวของเราเองเข้ากับสังคมได้ดี นอกจากนั้นการอ่านสามารถสร้างอาชีพจนมีฐานะร่ำรวย ถึงแม้จะไม่ได้รับการศึกษาที่สูงนัก เพราะการอ่านทำให้เกิดทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ ทำให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างถูกต้องนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

สำหรับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการกระทำต่างๆ ที่มุ่งใจเพื่อให้บุคคลเกิดความอยากรู้เกิดความสนใจที่จะอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่าน เกิดความมุ่งมั่นที่จะอ่าน จนมีนิสัยรักการอ่าน หรืออาจเรียกว่าการสร้างเทคนิคเพื่อให้บุคคลเกิดความสนใจต่อการอ่านจนกลายเป็นวัฒนธรรมการอ่าน ซึ่งกิจกรรม

ส่งเสริมการอ่านมี 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรับ คือกิจกรรมที่จัดภายในห้องสมุด หรือเป็นกิจกรรมที่ตั้งรับอยู่กับที่เพื่อให้ผู้อ่านเดินทางเข้ามาอ่านเอง เช่น กิจกรรมบันทึกการอ่าน กิจกรรมคู่มือรักการอ่าน กิจกรรมตอบคำถามสารานุกรม กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมการประกวดต่างๆ กิจกรรมเยี่ยมชมห้องสมุด (Library tour) เป็นต้น 2) กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุก เป็นกิจกรรมที่มีการนำสื่อการอ่านเคลื่อนออกไปหาผู้อ่าน เช่น กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ กิจกรรมตลาดนัดหนังสือ กิจกรรมพบนักเขียน กิจกรรมค่านักอ่าน กิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด จัดกิจกรรมตู้เช่าหนังสือ (Redbox) อีกทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะช่วยเปิดโลกความคิดให้กว้างเป็นอิสระที่จะรู้ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น อีกทั้งยังเกิดทักษะคิดวิเคราะห์และวิจารณ์ญาณในการอ่านฝึกคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน ทำให้ได้นิเวศการอ่านมากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีการอื่นไม่ว่าจะเป็นการฟัง การถาม การเขียน การได้อ่านหนังสือที่หลากหลายรูปแบบทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนะได้มากกว่า ไม่ยึดติดอยู่กับแนวคิดใดๆ โดยเฉพาะผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเองจากการอ่าน หรืออาจใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ ในส่วนนวัตกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากความรู้ และประสบการณ์ และถูกออกแบบสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่เพื่อจูงใจให้บุคคลเกิดความอยากรู้ เกิดความสนใจที่จะอ่าน เห็นความสำคัญของการอ่าน เกิดความมุ่งมั่นที่จะอ่าน จนมีนิสัยรักการอ่าน หรืออาจเรียกว่าการสร้างเทคนิคเพื่อให้บุคคลเกิดความสนใจต่อการอ่านจนกลายเป็นวัฒนธรรมการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564 ที่กล่าวว่าการพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้เป็นปัจจัยขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในทุกด้าน โดยที่ในช่วงต่อจากนี้ไปจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ

ในส่วนนิสัยรักการอ่านเป็นการกระทำที่แสดงออกถึงความสนใจในการอ่าน การใช้เวลาว่างในการอ่าน เป็นสิ่งที่คนเราต้องมีการฝึกอ่านเป็นประจำหากต้องการให้การอ่านหนังสือจนเกิดเป็นนิสัย จำเป็นต้องมีการปลูกฝัง และชักชวนให้เกิดความสนใจการอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นการฝึกฝนมุ่งมั่นในการอ่านและอ่านจนเคยชิน และการสร้างนิสัยรักการอ่านจะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยทั้งการส่งเสริมจากสถาบันครอบครัว สถานศึกษา หน่วยงานภายนอก และหมู่บ้านชุมชน รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่จะส่งเสริมค่านิยมรักการอ่านให้ยั่งยืน และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้ประชาชนได้อ่านตามความสนใจ อ่านอย่างสม่ำเสมอ และอ่านด้วยความเพลิดเพลิน หรือสามารถกล่าวได้ว่าสถาบันครอบครัว มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวควรเป็นแบบอย่างการอ่านที่ดี แล้วเด็กจะซึมซับนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เด็ก และรัฐบาล ควรมียุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพการ ผลักดันให้การอ่านหนังสือเป็นวาระแห่งชาติ และมียุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาคูณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ พัฒนาห้องสมุดชุมชน ให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดมีชีวิต พัฒนา

แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย มีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง เปิดโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน หรือท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น รวมทั้งสถานศึกษา ควรเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา ต้องร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ครูต้องตระหนักเสมอว่า การอ่านเป็นความจำเป็นที่จะต้องให้ติดตัวผู้เรียนไปตลอดชีวิต ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและอ่านอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการสร้างนิสัยรักการอ่านนั้นไม่เฉพาะในการเรียนรู้ล้วนแล้วแต่สามารถสร้างผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่านได้ทั้งสิ้น และหมู่บ้านชุมชน ควรมีบทบาทในการช่วยให้เกิดการส่งเสริมการอ่านได้ด้วยการให้บริการต่างๆ สนับสนุนแหล่งความรู้ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการอ่านได้สม่ำเสมอ